

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Indbydelsesskrift

til de offentlige

Afgangs- og Aarsprøver

i

Nykjøbing Kathedralskole

i Juni og Juli 1879.

Af

Prof. Chr. Listov,
Skoleus Rektor.

-
- I. Vitae Themistocli, Aristidis, Epaminondae. Efter Cornelius Nepos.
  - II. Nogle Skrivelser og Betænkninger om forskjellige Skolespørgsmaal.
  - III. Skoleefterretninger for 1878—79.

Nykjøbing p. F.

Trykt hos H. J. Jakobsen.

Vitae

Themistocli, Aristidis, Epaminondae.

Efter Cornelius Nepos

ved

Chr. Llstov.

Forord.

Den første latinske Forfatter, Disciplen faar i Hænde, naar han er færdig med sin Læsebog, plejer at være Cornelius Nepos. Og hertil er der god Grund. Nepos' retsindige Karakter, hans jævne Fortællemaade uden lange eller konstige Sætningsslyngninger, det historiske Stofs Fordeling i de mange smaa Helheder, hine Træk fra det offentlige og private Liv, hvormed han belyser sine Helte og Hærførere, der alt i den almindelige Historie have vakt Drengens Opmærksomhed og Interesse — alt dette gjør netop ham særlig skikket til at indlede Bekjendtskabet med den latinske Forfatterkreds. Men under sin første Vandring paa den klassiske Jordbund bør Disciplen ikke have Øje og Tanke hildet af Anakoluthier eller af sære Udtryk og Talemaader (som *in opinionem mihi venit, deliberare* i Betydningen af *consulere, accedere astu* for *ad urbem* og desl.); ved Læsningen skal han lære at tilegne sig den naturlige Sprogform, ikke øves i at kritisere og korrigere det vrangt eller usædvanlige, medens han dog selv endnu kun befinder sig paa Begynderens Stade.

Efter denne Opfattelse ere Ændringerne foretagne i de tre her aftrykte Livsskildringer, de fleste vel paa det sproglige Omraade, dog ogsaa enkelte for at fjerne historiske Urigtigheder, hvoraf der, som bekjendt, findes adskillige hos Nepos. Man behøver imidlertid ikke at frygte for, at hermed skulde være gjort en Begyndelse til at skrive Klassikerne om efter personligt Tykke. Her er kun ved et enkelt Oldtidsskrift, der alt indeholdt mange gode Betingelser for at afgive en passende Begynderlæsning, fulgt en Fremgangsmaade, som vi jo hyppig for de nyere Sprogs Vedkommende se anvendt i Chrestomathier og Læsebøger: med nogle Pennestrog at lempe Fortællingens Form til endnu bedre at tjene den unge Læsers Tarv efter det Standpunkt, hvorpaa han befinder sig.

Chr. L.

Themistocles.

Themistocles, Neocli filius, Atheniensis. Hujus vitia 1
ineuntis adolescentiae magnis sunt emendata virtutibus,
adeo ut anteferatur huic nemo, pauci pares putentur. Sed 2
ab initio est ordiendum. Pater ejus Neocles generosus fuit.
Is uxorem Halicarnassiam civem duxit, ex qua natus est
Themistocles. Qui quum minus esset probatus parentibus,
quod et liberius vivebat et rem familiarem negligebat, a
patre exheredatus est. Quae contumelia non fregit eum,
sed erexit. Nam quum judicasset, sine summa industria 3
non posse eam exstingvi, totum se dedidit rei publicae, dili-
gentius amicis famaеque serviens. Multum in judiciis pri-
vatis versabatur, saepe in contionem populi prodibat; nulla
res major sine eo gerebatur; celeriter, quae opus erant,
reperiebat, facile eadem explicabat oratione. Neque minus 4
in rebus gerendis promptus quam in excogitandis erat, quod
et de instantibus, ut ait Thucydides, verissime judicabat et
de futuris callidissime conjiciebat. Quo factum est, ut brevi
tempore illustraretur.

Itaque quum pecunia publica, quae ex metallis redibat, 2
largitione communi quotannis interiret, ille persvasit po-
pulo, ut ea pecunia classis centum navium aedificaretur.
Qua celeriter effecta, peritiores belli navalis reddidit Athe- 2
nienses. Id quantae salutis fuerit universae Graeciae, bello 3
cognitum est Persico, quum Xerxes et mari et terra bellum
universae inferret Europae cum tantis copiis, quantas nec

4 ante nec postea habuit quisquam: hujus enim classis mille
 et ducentarum navium longarum fuit, quam duo millia
 onerariarum sequebantur, terrestres autem exercitus DCC
 5 peditum, equitum CCCC millia fuerunt. Cujus de adventu
 quum fama in Graeciam esset perlata, et maxime Athenien-
 ses peti dicerentur propter pugnam Marathoniam, miserunt
 Delphos consultum, quidnam facerent de rebus suis. Con-
 sulentibus Pythia respondit, ut moenibus ligneis se muni-
 6 rent. Id responsum quo valeret, quum non satis intellige-
 retur, Themistocles civibus persvasit, consilium esse Apol-
 linis, ut in naves se suaque conferrent; eum enim a deo
 7 significari murum ligneum. Quo consilio probato, addunt
 ad superiores totidem naves triremes, suaque omnia, quae
 moveri poterant, partim Salamina partim Troezena depor-
 tant; arcem sacerdotibus paucisque majoribus natu ad sacra
 procuranda tradunt, reliquum oppidum relinquunt.

3 Hujus consilium plerisque civitatibus displicebat, et in
 terra dimicari magis placebat. Itaque missi sunt delecti
 cum Leonida, rege Lacedaemoniorum, qui Thermopylas oc-
 cuparent nec longius barbaros progredi paterentur. Ii vim
 hostium non potuerunt sustinere eoque loco omnes interie-
 2 runt. At classis communis Graeciae trecentarum navium,
 in qua ducentae erant Atheniensium, primum apud Arte-
 misium inter Euboeam continentemque terram cum classia-
 riis regiis confligit. Angustias enim Themistocles quaerebat,
 3 ne multitudine circumiretur. Hic etsi pari proelio disces-
 serant, tamen eodem loco non sunt ausi manere, quod erat
 periculum, ne, si pars navium adversariorum Euboeam su-
 4 perasset, ancipiti premerentur periculo. Quo factum est,
 ut ab Artemisio discederent et exadversum Athenas apud
 Salamina classem suam constituerent.

At Xerxes, Thermopylis expugnatis, protinus accessit 4
 ad urbem eamque a nullo defensam, interfectis paucis illis,
 quos in arce invenerat, incendio delevit. Cujus flamma 2
 perterriti classarii quum manere non auderent et plurimi
 hortarentur, ut domos suas discederent moenibusque se de-
 fenderent, Themistocles unus restitit et, universos pares
 esse posse, ajebat, dispersos autem perituros, idque Eury-
 biadi, duci Lacedaemoniorum, qui tum summae imperii
 praeerat, fore affirmabat. Quem quum minus, quam vellet, 3
 moveret, noctu de servis suis, quem habuit fidelissimum,
 ad regem misit, ut nuntiaret suis verbis, adversarios ejus
 in fuga esse: qui si discessissent, majore cum labore et 4
 longiore tempore bellum eum confecturum, quum singulos
 consecrari cogeretur; sin statim aggredereetur, brevi uni-
 versos oppressurum. Hoc eo valebat, ut vel inviti ad de-
 pugnandum omnes cogerentur. Hae re audita, barbarus, 5
 nihil doli subesse credens, postridie alienissimo sibi loco,
 contra opportunissimo hostibus, adeo angusto mari conflixit,
 ut ejus multitudo navium explicari non potuerit. Victus ergo
 est magis etiam consilio Themistocli quam armis Graeciae.

Hic etsi male rem gesserat, tamen tantas habebat reli- 5
 quias copiarum, ut etiam tum iis opprimere posset hostes.
 Sed ab eodem iterum gradu depulsus est. Nam Themisto-
 cles verens, ne bellare perseveraret, certiozem eum fecit, id
 agi, ut pons, quem ille in Hellesponto fecerat, dissolveretur
 ac reditu in Asiam excluderetur, idque ei persvasit. Itaque 2
 qua IV mensibus iter fecerat, eadem minus diebus L in
 Asiam revertit seque a Themistocle non superatum esse, sed
 conservatum judicavit. Sic unius viri prudentia Graecia 3
 liberata est Europaeque succubuit Asia. Haec est altera
 victoria, quae cum Marathonio possit comparari tropaeo.

Nam pari modo apud Salamina parvo numero navium maxima post hominum memoriam classis est devicta.

6 Magnus hoc bello Themistocles fuit neque minor in pace. Quum enim Phalerico portu neque magno neque bono Athenienses uterentur, hujus consilio triplex Piraei portus constitutus est iisque moenibus circumdatus, ut ipsam
2 urbem dignitate aequipararet, utilitate superaret. Idem muros Atheniensium restituit praecipuo suo periculo. Namque Lacedaemonii causam idoneam nacti propter barbarorum excursiones, qua negarent, oportere extra Peloponnesum ullam urbem muros habere, ne essent loca munita, quae hostes possiderent, Athenienses aedificare conati sunt pro-
3 hibere. Hoc longe alio spectabat, atque videri volebant. Athenienses enim duabus victoriis, Marathonia et Salamina, tantam gloriam apud omnes gentes erant consecuti, ut intelligerent Lacedaemonii, de principatu sibi cum iis certamen fore. Quare eos quam infirmissimos esse volebant.
4 Postquam autem audierunt, muros strui, legatos Athenas miserunt, qui id fieri vetarent. His praesentibus Athenienses desierunt ac, se de ea re legatos ad eos missuros, dix-
5 erunt. Hanc legationem suscepit Themistocles et solus primo profectus est; reliqui legati ut tum exirent, quum satis altitudo muri exstructa videretur, praecepit; interim omnes, servi atque liberi, opus facerent neve ulli loco parcerent, sive sacer sive privatus esset sive publicus, et undique, quod idoneum ad muniendum putarent, congererent. Quo factum est, ut Atheniensium muri ex sacellis sepulcrisque constarent.

7 Themistocles autem, ut Lacedaemonem venit, adire ad magistratus noluit et dedit operam, ut quam longissime tempus duceret, causam interponens, se collegas expectare.
2 Quum Lacedaemonii quererentur, opus nihilo minus fieri

eumque in ea re conari fallere, interim reliqui legati sunt consecuti. A quibus quum audisset, non multum superesse munitionis, ad ephoros Lacedaemoniorum accessit, penes quos summa erat auctoritas, atque apud eos contendit, falsa iis esse delata: quare aequum esse viros bonos nobilesque mittere, quibus fides haberetur, qui rem explorarent; interea se obsidem retinerent. Gestus est ei mos, 3 tresque legati functi summis honoribus Athenas missi sunt. Cum his collegas suos Themistocles jussit proficisci iisque praedixit, ut ne prius Lacedaemoniorum legatos dimitterent, quam ipse esset remissus. Hos postquam Athenas per- 4 venisse ratus est, ad magistratus senatumque Lacedaemoniorum adiit et apud eos liberrime professus est: suo consilio Athenienses, quod communi jure gentium facere possent, deos publicos suosque patrios ac penates, quo facilius ab hoste possent defendere, muris saepsisse, neque in eo, quod inutile esset Graeciae, fecisse. Nam illorum urbem ut propugnaculum oppositam esse barbaris. Lacedaemonios autem 5 male et injuste facere, qui id potius intuerentur, quod ipsorum dominationi quam quod universae Graeciae utile esset. Quare, si suos legatos recipere vellent, quos Athenas miserant, se remitterent, quum aliter illos nunquam in patriam essent recepturi.

Nec tamen effugit civium suorum invidiam. Namque 8 ob eundem timorem, quo damnatus erat Miltiades, testularum suffragiis e civitate ejectus Argos habitatum concessit. Hic quum propter multas suas virtutes magna cum 2 dignitate viveret, Lacedaemonii legatos Athenas miserunt, qui eum absentem accusarent, quod societatem cum rege Persarum ad Graeciam opprimendam fecisset. Hoc crimine 3 absens prodicionis damnatus est. Id ut audivit, quod non satis tutum se Argis videbat, Corcyram demigravit. Ibi

quum principes animadvertisset timere, ne propter se bellum Corcyraeis Lacedaemonii et Athenienses indicerent, ad
 4 Admetum, regem Molossorum, confugit. Huc quum venisset et in praesentia rex abesset, quo majore religione se receptum tueretur, filium ejus parvulum arripuit et cum eo se in sacrarium, quod summa colebatur caerimonia, conjecit. Inde non prius egressus est, quam rex eum data dextra in
 5 fidem reciperet; quam praestitit. Nam quum ab Atheniensibus et Lacedaemoniis ille deposceretur publice, supplicem non prodidit monuitque, ut consuleret sibi: difficile enim esse, in tam propinquo loco eum tuto versari. Itaque Pydnam eum deduci jussit et, quod satis esset praesidii, dedit.
 6 Hic navem omnibus ignotus nautis conscendit. Quae quum tempestate maxima Naxum ferretur, ubi tum Atheniensium erat exercitus, sensit Themistocles, si eo pervenisset, sibi esse pereundum. Hac necessitate coactus domino navis,
 7 quis sit, aperit multa pollicens, si se conservasset. At ille promissis captus diem noctemque procul ab insula in salo navem tenuit in ancoris neque quemquam ex ea exire passus est. Inde Ephesum pervenit ibique Themistoclem exponit; cui ille pro meritis postea gratiam rettulit.

9 Scio, plerosque ita scripsisse, Themistoclem Xerxe regnante in Asiam transisse. Sed ego potissimum Thucydidi credo, quod et aetate proximus ex iis, qui illorum temporum historiam reliquerunt, et ejusdem civitatis fuit. Is autem ait, ad Artaxerxem eum venisse atque his verbis
 2 epistolam misisse: »Themistocles veni ad te, qui plurima mala hominum Graecorum in domum tuam intuli, quamdiu mihi necesse fuit adversum patrem tuum bellare patriamque meam defendere. Idem multo plura bona feci,
 3 postquam in tuto ipse et ille in periculo esse coepit. Nam quum in Asiam reverti vellet, proelio apud Salamina facto,

per nuntium eum certiozem feci, id agi, ut pons, quem in Hellesponto fecerat, dissolveretur atque ab hostibus ipse circumiretur; quo nuntio periculo est liberatus. Nunc vero 4
 confugi ad te, exagitatus a cuncta Graecia, tuam petens amicitiam; quam si ero adeptus, non minus me bonum amicum habebis, quam fortem hostem ille expertus est. Te autem rogo, ut iis de rebus, de quibus tecum colloqui volo, annum mihi tempus des eoque transacto ad te me venire patiari.

Hujus rex animi magnitudinem admirans cupiensque, 10
 talem virum sibi conciliari, veniam dedit. Tum omne illud tempus litteris sermonique Persarum dedit; quibus adeo eruditus est, ut non minus commode dicatur apud regem verba fecisse, quam ii poterant, qui in Perside erant nati. Hic quum multa regi esset pollicitus gratissimumque illud, 2
 si suis uti consiliis vellet, Graeciam ipsum bello oppressurum, magnis muneribus ab Artaxerxe donatus in Asiam rediit domiciliumque Magnesiae sibi constituit. Namque 3
 hanc urbem ei rex donarat, his quidem verbis, quae ei panem praerberet (ex qua regione quinquagena talenta quotannis redibant), Lampsacum autem, unde vinum sumeret, Myunta, ex qua opsonium haberet. Hujus ad nostram memoriam monumenta manserunt duo, sepulcrum dico et statuam in foro Magnesiae. De cujus morte multis modis 4
 narratum est, sed nos eundem Thucydidem potissimum sequimur auctorem, qui illum ait Magnesiae morbo mortuum neque negat, fuisse famam, venenum eum sua sponte sumpsisse, quum se, quae regi de Graecia opprimenda pollicitus esset, praestare posse desperaret. Idem ossa ejus clam 5
 in Attica ab amicis sepulta, quoniam legibus non concederetur, quod prodicionis esset damnatus, memoriae prodidit.

Aristides.

1 **A**ristides, Lysimachi filius, Atheniensis, aequalis fere
 2 fuit Themistocli atque cum eo de principatu contendit. In
 his autem cognitum est, quanto antestaret eloquentia in-
 nocentiae. Quamquam enim hac virtute adeo excellebat
 Aristides, ut unus is Graecorum, de quibus quidem nos
 audierimus, cognomine Justus sit appellatus, tamen a
 Themistocle collabefactus testularum illis suffragiis exilio
 3 decem annorum multatus est. Qui quum intelligeret, re-
 primi concitatam multitudinem non posse, cedensque ani-
 madvertisset quendam nomen suum scribentem, ut patria
 pelleretur, quaesisse ab eo dicitur, quare id faceret, aut
 quid Aristides commisisset, cur tanta poena dignus duce-
 4 retur. Cui ille respondit, ignotum sibi esse Aristidem, sed
 sibi non placere, quod tam cupide laborasset, ut praeter
 5 ceteros Justus appellaretur. Hic decem annorum legitimum
 exilium non pertulit. Nam quum Xerxes in Graeciam de-
 scendisset, sexto fere anno post quam erat expulsus, populi
 scito in patriam restitutus est.

2 Interfuit autem pugnae navali apud Salamina, quae
 facta est prius, quam exilio liberaretur. Idem praetor fuit
 Atheniensium apud Plataeas in proelio, quo Mardonius in-
 2 terfectus barbarorumque exercitus fusus est. Neque aliud
 est ullum hujus in re militari illustre factum, justitiae vero
 et aequitatis et innocentiae multa, in primis quod ejus
 aequitate factum est (quum in communi classe esset Grae-
 ciae simul cum Pausania, quo duce Mardonius erat fugatus),
 ut summa imperii maritimi ab Lacedaemoniis transferretur
 3 ad Athenienses. Namque ante id tempus et mari et terra
 duces erant Lacedaemonii. Tum autem et intemperantia
 Pausaniae et justitia factum est Aristidis, ut omnes fere

civitates Graeciae ad Atheniensium societatem se applicarent et adversus barbaros hos duces deligerent sibi.

Quos quo facilius repellerent, si forte bellum renovare conarentur, ad classes aedificandas exercitusque comparandos quantum pecuniae quaeque civitas daret, Aristides delectus est qui constitueret, ejusque arbitrio quadringena et sexagena talenta quotannis Delum sunt collata: ibi enim commune aerarium esse voluerunt. Omnis vero aerarii pecunia postero tempore Athenas translata est. Hic qua fuerit abstinentia, nullum est certius indicium, quam quod, quum tantis rebus praefuisset, in tanta paupertate decessit, ut, qui efferretur, vix reliquerit. Quo factum est, ut filiae ejus publice alerentur et de aerario dotibus datis collocarentur. Decessit autem post quartum fere annum, quam Themistocles Athenis erat expulsus.

Epaminondas.

Epaminondas, Polymnidis filius, Thebanus. De hoc priusquam scribimus, haec praecipienda videntur lectoribus, ne alienos mores ad suos referant, neve ea, quae ipsis leviora sunt, pari modo apud ceteros fuisse arbitrentur. Scimus enim, musicen nostris moribus alienam esse a principis persona, saltare vero etiam in vitiis poni; quae apud Graecos et grata et laude digna ducuntur. Quum autem exprimere imaginem consuetudinis atque vitae velimus Epaminondae, nihil videmur debere praetermittere, quod pertineat ad eam declarandam. Quare dicemus primum de genere ejus, deinde quibus disciplinis et a quibus sit eru-

ditus, tum de moribus ingeniique facultatibus et si qua alia memoria digna erunt, postremo de rebus gestis.

2 Natus igitur patre, quem diximus, genere honesto, pauper jam a majoribus relictus est, eruditus autem sic, ut nemo Thebanus fuerit magis. Nam et psallere et cantare ad chordarum sonos doctus est a Dionysio, qui non minore fuit in musicis gloria quam Damon aut Lamprus, quorum pervulgata sunt nomina, canere tibiis ab Olympodoro, saltare a Calliphrone. Philosophiae autem praeceptorem habuit Lysim Tarentinum, Pythagoreum, cui sic fuit deditus, ut adolescens tristem ac severum senem omnibus aequalibus suis in familiaritate anteposuerit; neque prius cum a se dimisit, quam in doctrinis tanto antecessit condiscipulis, ut facile intelligi posset, pari modo superaturum cum omnes in ceteris artibus. Atque haec ad nostram consuetudinem levia sunt vel potius contemnenda; 3 at in Graecia utique olim magnae laudi erant. Postquam ephēbus est factus et palaestrae dare operam coepit, non tam magnitudini virium servivit quam velocitati. Illam enim ad athletarum usum, hanc ad belli existimabat utilitatem pertinere. Itaque exercebatur plurimum currendo et luctando ad eum finem, quoad stans complecti posset atque contendere. In armis vero plurimum studii consumebat.

3 Ad hanc corporis firmitatem plura etiam animi bona accesserant. Erat enim modestus, prudens, gravis, temporibus sapienter utens, peritus belli, fortis manu, animo maximo, adeo veritatis diligens, ut ne per jocum quidem mentiretur. Idem continens, clemens patiensque admirandum in modum, non solum populi, sed etiam amicorum ferens injurias, in primis commissa celans, studiosus audiendi (ex hoc enim facillime disci arbitrabatur). Itaque 2 quum in circulum venerat, in quo aut de re publica dis-

putaretur aut de philosophia sermo haberetur, nunquam inde prius discedebat, quam ad finem sermo esset adductus. Paupertatem adeo facile perpessus est, ut de re publica nihil praeter gloriam ceperit. Amicorum in se tuendo caruit facultatibus, eisdem ad alios sublevandos saepe sic usus est, ut judicari possit, omnia ei cum amicis fuisse communia. Nam quum aut civium aliquis ab hostibus erat captus, aut filia amici nubilis propter paupertatem collocari non poterat, amicorum concilium habebat et, quantum quisque daret, pro facultatibus imperabat. Eamque summam quum confecerat, priusquam acciperet pecuniam, adducebat eum, qui egebat, ad eos, qui conferebant, eique ut ipsi numerarent faciebat, ut ille, ad quem ea res perveniebat, sciret, quantam cuique gratiam deberet.

Tentata autem ejus est abstinencia a Diomedonte Cyziceno; namque is rogatu Artaxerxis regis Epaminondam pecunia corrupendum susceperat. Hic magno cum pondere auri Thebas venit et Micythum adolescentulum V talentis ad suam perduxit voluntatem, quem tum Epaminondas plurimum diligebat. Micythus Epaminondam convenit et causam adventus Diomedontis ostendit. At ille Diomedonte coram »Nihil« inquit »opus pecunia est. Nam si rex ea vult, quae Thebanis sunt utilia, gratis facere sum paratus; sin autem contraria, non habet auri atque argenti satis. Namque orbis terrarum divitias accipere nolo prae patriae caritate. Tu quod me incognitum tentasti tuique similem existimasti, non miror tibi que ignosco; sed egredere propere, ne alios corumpas, quum me non potueris. Et tu, Micythe, argentum huic redde, aut, nisi id confestim facis, ego te tradam magistratui«. Hunc Diomedon quum rogaret, ut tuto exire suaque, quae attulerat, liceret efferre, »Istud quidem« inquit »faciam, neque tua causa, sed mea,

ne, si tibi sit pecunia adempta, aliquis dicat, id ad me
 5 ereptum pervenisse, quod delatum accipere noluissem«. A
 quo quum quaecisset, quo se deduci vellet, et ille Athenas
 dixisset, praesidium dedit, ut tuto eo perveniret. Neque
 vero id satis habuit, sed etiam, ut inviolatus navem con-
 6 scenderet, per Chabriam Atheniensem effecit. Abstinentiae
 satis erit hoc testimonium. Plurima quidem proferre pos-
 sumus; sed modus adhibendus est, quoniam uno hoc volu-
 mine vitam excellentium virorum complurium concludere
 constituimus.

5 Fuit etiam disertus, ut nemo ei Thebanus par esset
 eloquentia, neque minus concinnus in brevitate respondendi
 2 quam in perpetua oratione ornatus. Habuit obtrectatorem
 et adversarium in administranda re publica Meneclidem,
 hominem satis exercitatum in dicendo, ut Thebanum scilicet:
 3 namque illi genti plus inest virium quam ingenii. Is,
 quod in re militari florere Epaminondam videbat, hortari
 solebat Thebanos, ut pacem bello anteferrent, ne illius im-
 peratoris opera desideraretur. Huic ille »Fallis« inquit
 »verbo cives tuos, quod eos a bello avocas; otii enim no-
 4 mine servitutem concilias. Nam paritur pax bello. Itaque
 qui ea diuturna volunt frui, bello exercitati esse debent.
 Quare si principes Graeciae vultis esse, castris est vobis
 5 utendum, non palaestra«. Quum autem idem ille Mene-
 clides ei objiceret, quod liberos non haberet neque uxorem
 duxisset, maximeque insolentiam, quod sibi Agamemnonis
 belli gloriam videretur consecutus, »Desine« inquit, »Mene-
 clida, de uxore mihi exprobrare; nam nullius in ista re
 minus uti consilio volo«. (Habebat enim Meneclides sus-
 6 spicionem adulterii). »Quod autem me Agamemnonem ae-
 mulari putas, falleris. Namque ille cum universa Graecia
 vix decem annis unam cepit urbem, ego contra ope unius

urbis nostrae dieque uno totam Graeciam, Lacedaemoniis fugatis, liberavi».

Idem quum in conventum venisset Arcadum petens, **6**
 ut societatem cum Thebanis et Argivis facerent, contraque
 Callistratus, Atheniensium legatus, qui eloquentia omnibus
 eo praestabat tempore, postularet, ut potius amicitiam se-
 querentur Atheniensium, et in oratione sua multa invectus
 esset in Thebanos et Argivos in eisque hoc posuisset, ani- **2**
 madvertere debere Arcades, quales utraque civitas cives pro-
 creasset, ex quibus de ceteris possent judicare — Argivum
 enim fuisse Orestem matricidam; Thebis Oedipum natum,
 qui, quum patrem suum interfecisset, matrem duxisset ux-
 orem —, huic in respondendo, quum de ceteris perorasset, **3**
 mirari se dixit stultitiam rhetoris Attici, qui non animad-
 vertisset, innocentes illos natos domi, scelere autem admissio,
 quum patria essent expulsi, receptos esse ab Atheniensibus. **4**
 Sed maxime Spartae eloquentia ejus eluxit legati ante pugnam
 Leuctricam. Quo quum omnium sociorum convenissent
 legati, in frequentissimo legationum conventu sic Lacedae-
 moniorum tyrannidem coarguit, ut non minus illa oratione
 opes eorum concusserit quam Leuctrica pugna. Tum enim
 perfecit, quod post apparuit, ut auxilio sociorum Lacedae-
 monii privarentur.

Patienter eum suorum injurias tulisse civium, quod se **7**
 patriae irasci nefas esse duceret, haec sunt testimonia. Quum
 eum propter invidiam cives sui praeficere exercitui noluis-
 sent imperitiaque ejus, qui dux delectus erat, eo esset de-
 ducta illa multitudo militum, ut omnes de salute pertime-
 scerent, quod locorum angustiis clausi ab hostibus obside-
 bantur, desiderari coepta est Epaminondae diligentia; erat
 enim ibi privatus numero militis. A quo quum peterent **2**
 opem, nullam adhibuit memoriam contumeliae et exercitum

3 obsidione liberatum domum reduxit incolumem. Maxime
autem animi constantia ejus apparuit, quum in Pelopon-
nesum exercitum duxisset adversus Lacedaemonios haberet-
que collegas duos, quorum alter erat Pelopidas, vir fortis
ac strenuus. Hi quum criminibus adversariorum omnes in
invidiam venissent ob eamque rem imperium iis esset abro-
gatum atque in eorum locum alii praetores successissent,
4 Epaminondas populi scito non paruit, idemque ut facerent
persvasit collegis et bellum, quod susceperat, gessit. Namque
animadvertibat, nisi id fecisset, totum exercitum propter
5 praetorum imprudentiam inscitiamque belli periturum. Lex
erat Thebis, quae morte multabat, si quis imperium diu-
tius retinisset, quam lege praefinitum esset. Hanc Epa-
minondas quum rei publicae conservandae causa latam vide-
ret, ad perniciem civitatis valere noluit et quattuor men-
sibus diutius, quam populus jusserat, gessit imperium.

8 Postquam domum reditum est, collegae ejus hoc cri-
mine accusantur. Quibus ille permisit, ut omnem causam
in se transferrent suaque opera factum esse contenderent,
ut legi non obedirent. Qua defensione illis periculo libe-
ratis, nemo Epaminondam responsurum putabat, quia, quod
2 diceret, non haberet. At ille in judicium venit, nihil
eorum negavit, quae adversarii crimini dabant, omniaque,
quae collegae dixerant, confessus est neque recusavit, quo
minus legis poenam subiret, sed unum ab iis petivit, ut
3 in sepulcro suo inscriberent: »Epaminondas a Thebanis
morte multatus est, quod eos coëgit apud Leuctra superare
Lacedaemonios, quos ante eum imperatorem nemo Boeoto-
4 rum ausus erat aspicere in acie, quodque uno proelio non
solum Thebas ab interitu retraxit, sed etiam universam
Graeciam in libertatem vindicavit eoque res utrorumque
perduxit, ut Lacedaemonii satis haberent, si salvi esse pos-

sent, neque prius bellare destitit, quam, Messene restituta, 5
urbem eorum obsidione clausit«. Haec quum dixisset, risus
omnium cum hilaritate coortus est, neque quisquam iudex
ausus est de eo ferre sententiam. Sic a iudicio capitis
maxima discessit gloria.

Hic extrema vita imperator apud Mantineam quum 9
acie instructa audacius instaret hostibus, cognitus est a
Lacedaemoniis, qui, quod in unius ejus pernicie patriae
sitam putabant salutem, universi in unum impetum fece-
runt, neque prius abscesserunt, quam multis occisis for-
tissime ipsum Epaminondam pugnantem sparo eminus per-
cussum concidere viderunt. Hujus casu aliquantum retar- 2
dati sunt Boeoti, neque tamen prius pugna excesserunt,
quam repugnantes profligarunt. At Epaminondas quum 3
animadverteret, mortiferum se vulnus accepisse simulque,
si ferrum, quod ex hastili in corpore remanserat, extrax-
isset, animam statim emissurum, usque eo retinuit, quoad
renuntiatum est, vicisse Boeotos. Id postquam audivit, 4
»Satis« inquit »vixi; invictus enim morior«. Tum, ferro
extracto, confestim exanimatus est.

Hic uxorem nunquam duxit. In quo quum reprehenderetur 10
a Pelopida, qui filium habebat infamem, quod male
patriae consuleret, »Vide«, inquit »ne tu pejus consulas,
qui talem ex te natum relicturus sis. Neque vero progenies 2
mihî deerit; namque ex me natam relinquo pugnam Leuc-
tricam, quae non modo mihî superstes, sed etiam immor-
talis sit necesse est«. Quo tempore, duce Pelopida, exules 3
Thebas occuparunt et praesidium Lacedaemoniorum ex arce
expulerunt, Epaminondas, quamdiu facta est caedes civium,
domi se tenuit, quod malos neque defendere volebat neque
impugnare, ne suorum sanguine manus cruentaret; nam-
que omnem civilem victoriam funestam putabat. Idem,

postquam apud Cadmeam cum Lacedaemoniis pugnari coeptum est, in primis stetit.

- 4 Hujus de virtutibus vitaeque satis erit dictum, si hoc unum adjunxero, quod nemo infitiabitur, Thebas et ante Epaminondam natum et post ejusdem interitum semper alieno paruisse imperio, quamdiu autem ille praefuerit rei publicae, caput fuisse totius Graeciae. Ex quo intelligi potest, unum hominem pluris quam civitatem fuisse.

Nogle

Skrivelser og Betænkninger

om forskellige Skolepørgsmaal.

Af

Chr. Listov.

Under 13. Juli f. A. udgik følgende Skrivelse til Skolen fra Ministeriet for Kirke- og Undervisning:

»Paa derom indgiven Ansøgning fra Akademibestyrer T. Weber vil Ministeriet, støttende sig til en Anbefaling fra Professor G. Stephens, ikke undlade at henlede Hr. Professorens Opmærksomhed paa de af Hr. Weber udgivne Bøger: »Praktiske Materialier i Engelsk«, »Outlines of English Grammar«, og »Glossarium til Illustrated London Reading Book«.

Foranlediget herved skrev jeg den 18de August næstefter følgende til Ministeriet.

»En ministeriel Skrivelse, hvorved Rektors Opmærksomhed henledes paa bestemte Skolebøger, fører uvilkaarlig til i disse at se hensigtssvarende Undervisningsmidler, som man maa ønske snarest muligt at kunne give sine Disciple i Hænde.

Under 13de f. M. har det høje Ministerium, støttende sig til en Anbefaling fra Prof. Stephens, henledet min Opmærksomhed paa de af Akademibestyrer Weber udgivne engelske Skolebøger. Skjønt jeg, ved at se hen til Resultaterne af den engelske Undervisning her ved Skolen, har Grund til at føle mig særdeles tilfreds med de hidtil benyttede Bøger, anskaffede jeg dog strax efter Modtagelsen af Ministeriets Skrivelse et Exemplar af Hr. Webers Skrifter til Skolebibliotheket og gjorde mig derefter bekendt med det, der nærmest skulde komme til Anvendelse hos os, »Praktiske Materialier til Indøvelse af det engelske Sprogs Form- og Ordfojningslære samt Tegusætning, Kbhvn 1877«. Om dette Arbejde skal jeg tillade mig her at fremsætte nogle Bemærkninger.

Hvad der først vækker Forbavselse ved Bogen, er dens Dyrhed; den indeholder i alt 28 (otte og tyve) Sider i Oktav og koster heftet i Papbind 1 Krone*). Dernæst indskrænker Udtalebeteg-

---

*) Efter senere Bekjendtgjør elser skal Prisen nu være sat ned.

nelsen, som ved det engelske Sprog er af saa stor Betydning, sig væsentlig til de ufuldstændige Mærker (fornehmelig Tonefaldet angivet ved Accenten), som findes i Rosings Engelsk-danske Ordbog. Men hvad der efter min Formening gjør Bogen ubrugelig i Skolen, er den Skikkelse, hvori vort eget Sprog her fremtræder. Rigtignok siger Forfatteren i sit Forord, at han har forudsat, at den, der giver sig af med Undervisning i Engelsk, ikke vil paatage sig dette uden at være dygtig, ikke alene i Dansk men ogsaa i det fremmede Sprog; hvorledes han imidlertid selv behandler vort Modersmaal, turde blive tydeligt af følgende Prøver.

Forord: »Bogen er bestemt . . . for enhver Begynder i Sproget og i det hele taget for enhver, der maaske har lært det større men underordnet sig det mindre og med Ærlighed vil erkende sine Mangler i Grundene i Sproget.

»Denne Bog vil være første Del af de 3 Dele, som skulde danne et Arbejde . . . Anden Del vil komme til at indeholde Ord i deres leksikalske Forstand.

»Jeg har efter bedste Evne stræbt at begrænse enhver Ordklasse og under hver berørt det ejendommelige ved denne eller hin og ikke indført et Ord, som ikke hører til denne eller hin Ordklasse, for hele Klassen, hvortil det hører, var berørt.

- S. 3: »Et nært Hus, den nærmere Dreng.
- 5: »Drengene vil blive tilladte. »Hans vilde tillades.
- 6: »Bæltet omgjorder, omgjordede, har omgjordet.
- 7: »Karlen berøver, berøvede, har berøvet.*)
- 8: »Sømanden lader fare, lod fare, har ladet fare.*)
- 9: »Arbejderne indstuver, indstuede, har indstuvet.*)
- 18 oversættes det engelske talisman ved en »Talismand.

Disse Exempler turde vel være tilstrækkelige som Bevis for, at Hr. Webers Skrifter ikke egne sig til at afløse de hos os benyttede af Sproglærer J. Listov udgivne Skolebøger, ved hvilke der gennem afvejlende engelske og danske Stykker skrives systematisk frem fra de første Elementer til sammenhængende Læsning, medens Grammatikens Regler trinvis indøves ved passende Exempler. De dertil hørende Glossarier indeholde ved Siden af

*) Betragtes formodentlig som en fuldstændig Sætning, da intet videre (Objekt el. desl.) findes tilføjet.

Oversættelsen en korrekt og fuldstændig Udtalebetegnelse, og Modersmaalets Krav overholdes paa alle Punkter. Realdisciplen naar gjennem Ledetraad I og II samt Læsestykkernes første og anden Afdeling, Begynderen af V Klasse gjennem The English Reader en saadan Færdighed og Sikkerhed, at de begge derfra kunne gaa over til »Udvalg af engelske Forfatteres Skrifter« med de velvalgte Stykker af Dickens, Marryat, Walter Scott, Washington Irving osv.«

Den 5te Februar d. A. indsendte jeg følgende Forespørgsel til Ministeriet.

»Ved Cirkulære af 7. Februar 1870 har det høje Ministerium erklæret det »utilstedeligt, at Nogen, som privat har modtaget Undervisning af en eller flere Lærere ved en offentlig lærd Skole, antages som Privatist ved samme Skole«, og ved Skrivelse af 11. Marts s. A. til denne Skoles daværende Rektor tilføjet som nærmere Forklaring, at »Cirkulæret kun angaar saadanne Privatister, som i Løbet af det sidste Aar have modtaget Undervisning af nogen af Skolens Lærere, men uden Hensyn til, om den paagjældende Lærer er Examinator ved Prøven eller ej«.

Paa given Foranledning skal jeg hermed tillade mig den Forespørgsel, om ovennævnte Indskrænkning i Skolens Examinationsret eller Examinationspligt endnu staar ved Magt, efter at det ved Lov af 1. April 1871 § 10 er fastsat for Privatisternes Vedkommende, at »de kunne selv vælge, ved hvilken Skole de ønske at tage Examen«, samt tillige, om Privatister, for de kunne stedes til Prøven, endnu have at fremlægge Dimissionsvidnesbyrd fra en akademisk Borger, der i det sidste Aar har deltaget i deres Undervisning.«

Ministeriets Svar af 27. Februar lyder saaledes:

»Foranlediget ved den i Hr. Professorens Skrivelse af 5. d. M. derom fremsatte Forespørgsel, skal Ministeriet efter Brevvexling med Undervisningsinspektionen for de lærde Skoler herved tilbagemelde, at man med Inspektionen maa være enig i, at den i Cirkulære af 7. Februar 1870 givne Bestemmelse om, at en Privatist, som har modtaget Undervisning af en eller flere af en lærd Skoles Lærere, ikke kan indstille sig som Privatist ved bemeldte Skole, ikke længere kan anses som gjældende, efter at der ved Lov af 1. April 1871 § 10 er givet Privatister frit Valg med Hensyn til, ved hvilken Skole de ønske at indstille sig til Examen.

Hvad angaar det andet Spørgsmaal, om Privatister have at

frenlægge Dimissionsvidnesbyrd fra en akademisk Borger, der i det sidste Aar har deltaget i deres Undervisning, da maa denne Bestemmelse betragtes som vedblivende at staa ved Magt.*

Under 8. Marts d. A. udsendte Ministeriet følgende Skrivelse som Cirkulære til Rektorerne ved Landets Skoler.

»I de Aar, der ere forløbne siden Emanationen af Lov af 1. April 1871, er der, støttet til de i Mellemtiden vundne Erfaringer, fra forskellige Sider indkommet Forslag til Modifikationer i den derved indførte nye Undervisningsplan.

De væsentligste af disse ere:

- 1) om Afskaffelse af latinsk Stil som Examensprøve ved fjerde Klases Hovedexamen;
- 2) om Gjenoprettelsen af de to nederste Klasser, eller i ethvert Fald af en af dem i de Skoler, ved hvilke dette af Ministeriet skjønnes nødvendigt;
- 3) om Undervisningen i Fransk i Almindelighed, Fagets Stilling i Forhold til andre Fag, den franske Stil ved Afgangsprøven, særlig om Benyttelse af dansk-fransk Lexikon ved den skriftlige Prøve, dens Indførelse ogsaa for Kandidaterne af den matematisk-naturvidenskabelige Retning, og Spørgsmaalet om Stilens Ombytning med en Version;
- 4) om Afskaffelse af Afgangsprøven ved Skolerne og Indførelse af en fælles Examenskommission;
- 5) om Lempelser i Fordringerne i Matematik; hvortil har sluttet sig for Realafgangsexamens Vedkommende;
- 6) om Fordringerne i Tysk, Fagets Vægt lige over for Engelsk ved Karakterernes Sammenregning, Benyttelsen af dansk-tysk Lexikon ved Stileprøven;
- 7) om Afskaffelse af Fransk som Undervisningsfag.

Af disse Spørgsmaal har det under Nr. 1 opførte været Gjenstand for Betæknings Afgivelse fra samtlige D'Hrr. Rektorer, ligesom man saa godt som fra alle Sider har Udtalelser fra D'Hrr. angaaende Spørgsmaalet under Nr. 2. Derimod have de andre Punkter væsentlig kun været Gjenstand for Omtale af de Rektorer, som derpaa have andraget.

Det er en Selvfølge, at, naar Sagen om en Modifikation af Undervisningsplanen gjenoptages af Ministeriet væsentlig med Hensyn til de Punkter, som kræve en Forandring i Lov af 1ste April 1871, og altsaa en Henvendelse til Rigsdagen med det for-

nødne Forslag, saa vel som angaaende de Punkter, som falde ind under Anordningen af 5. August 1871, maa Ministeriet ønske, at de Modifikationer, som alene afhænge af Ministeriets egen Bestemmelse, samtidig finde deres Afgjørelse.

Ministeriet maa derfor, for under Sagens Behandling her i Ministeriet at have et saa fuldstændigt Materiale tilstede som muligt, anmode D'Hrr. om, for saa vidt det ikke allerede er sket, at meddele Ministeriet Deres Ytringer om de ovennævnte Punkter, efter at disse have været gjorte til Gjenstand for en Forhandling i Lærerkollegiet, ligesom Ministeriet ogsaa maa ønske en Udtalelse om saadanne udenfor de ovennævnte liggende Punkter, som efter den ved den enkelte Skole vundne Erfaring maatte antages at burde tages under Overvejelse.◀

Efter at ethvert af de 7 Spørgsmaal i ovenstaaende Cirkulærskrivelse havde været Gjenstand for Drøftelse i Skolens Lærerkreds paa tre særlig dertil afholdte Møder, indgav jeg under 5te April de nedenfor aftrykte Betænkninger.

Hvad angaar det 1ste Punkt i Ministeriets Cirkulære af 8. Marts d. A., en mulig Afskaffelse af den latinske Stil ved IV stud. Klasses Aarsexamen, kan jeg, efter at denne Sag saa vel som Cirkulærets øvrige Punkter har været til Forhandling i Skolens Lærerkollegium, ganske henholde mig til den Erklæring, jeg under 31. Marts 1877 havde den Ære at afgive til det høje Ministerium. Jeg tilraadede deri, at beholde Udarbejdelsen af en let latinsk Stil (uden Brug af Ordbog) som Del af denne Klasses Aarsprøve, men foreslog tillige ved Udregningen af Karakteren for den latinske Examenspræstation at lade Stilen veje $\frac{1}{3}$ mod det mundtlige som $\frac{2}{3}$. Det var den samme Beregningsmaade, der i sin Tid anvendtes for Tysk i gl. 6te Klasse og som endnu gjælder for Fransk ved Afgangsprøven, ligesom den ogsaa kan siges at have noget tilsvarende i den for Afgangsprøven i Latin bestemte Form, hvorved det mundtlige giver 2, det skriftlige kun 1 enkelt Karakter. --

Det 2det Spørgsmaal i Ministeriets Cirkulære af 8. Marts gjælder Gjenoprettelsen ved de lærde Skoler af de to nederste Klasser eller i hvert Fald den ene af dem efter Ministeriets Skjøn. Idet jeg herom tillader mig at henvise til, hvad jeg har havt Lejlighed til at udtale i Nykjøbing Skoles Program for 1873

«Hvorledes er Skolen stillet efter den nye Undervisningslov?» (Side 5—7), skal jeg her endnu bemærke følgende. Ligesom det utvivlsomt vil være af Betydning for mange af de Familier, der sende Sønner til den lærde Skole, at disse kun behøve at møde med de rent elementære Forkundskaber, saaledes maa det ogsaa erkjendes at være til Gode for Skolen som en levende Organisme, at Smaadrenge med deres naturlige, friske Umiddelbarhed have Plads i Discipelkredsen ved Siden af de ældre, mere udviklede og mere reflekterende. Ønskeligst var det derfor, om begge de nedlagte Klasser igjen kunde oprettes. Men stoder dette paa økonomiske Vanskeligheder, vilde vi for Nykjøbing Skoles Vedkommende sætte megen Pris paa, at den tidligere 2den Klasse paa ny kaldtes til Live som en Forberedelsesklasse, hvor Disciple-
lene fra de forskjellige Hjem og med de forskjelligartede Forudsætninger kunde sammendannes, førend de ved Indtrædelsen i ny I Klasse skulle sondres i et studerende og et realistisk Hold.

Vor gamle 2den Klasse havde i sin Tid et ikke ganske ringe Discipeltal*), og at en lignende Klasse som Forberedelsesstadium nu og fremdeles vilde kunne bære sig selv, tør vi slutte af den Fremgang i Elevtallet, der har vist sig ved den i 1875 af Skolens Lærere oprettede private Forskole, idet denne

i 1875—76 talte 8 (9) Elever,

76—77 — 15 —

77—78 — ældre Afdeling 15, yngre Afdeling 8,

medens i indøvrende Skoleaar ældre Afdeling tæller 17 (først 15), yngre 2 (først 4) Elever.

Den her nævnte Forberedelsesklasse har gjort det muligt for os at skaffe 2 særdeles flinke Bondesønner Optagelse i Cathedral-skolen; 2 andre dygtige, ligeledes direkte fra Almueskolen udgaaede Drenge ville til Sommer kunne træde over fra Forberedelsesklassen til den lærde Skoles I Klasse.

Ved Gjenoprettelsen af en saadan Forskole vilde den private Forberedelse blive fritagen for 2 Fag, som det ofte, især paa Landet, volder Besvær at faa tilbørlig besørgede, nemlig Fransk

*) 1865—66 i 2den Klasse 14 Disciple. i 1ste 5 Disciple.

66—67 — — 10 —, — 10 —,

67—68 — — 14 —, — 8 —,

68—69 — — 10 —, — 6 —,

69—70 — — 8 —, — 12 —,

70—71 — — 10 —, — 6 —,

71—72 — — 9 —, — 16 —,

72—73 — — 23 —, 1ste Klasse nedlagt efter Loven.

og Naturhistorie. Det Pensum, der skulde kræves i Tysk, blev betydelig mindre end nu; overhoved vilde Fordringerne i de forskellige Discipliner blive saa meget nedsatte, at de i Reglen uden særlige Vanskeligheder kunde fyldestgjøres ved den forbedrende Undervisning i Drengenes eget Hjem eller i Elementær-skolerne. —

I Fransk, hvorom det 3die Punkt i Cirkulærskrivelsen handler, vil der, for saa vidt de 4 ugentlige Gymnastiktimer nødvendig skulde fastholdes for hver Klasse, ikke her ved Skolen være Mulighed for at tilvejebringe flere Undervisningstimer, end der findes paa den af Ministeriet approberede Lektionsplan. Hvad der stilles som Maal, maa altsaa søges naaet paa samme Maade og med samme Timetal som hidtil. Efter min Betragtning af Sprogstudiets Natur paa Skolens øverste Trin (jfr. min Afhandling i Herlufsholms T'rg. for 1864 Side 12 og 14) vilde jeg ubetinget foretrække at lade Stilen ved Afgangsprøven afløse af en Version. Men skal Stilen beholdes, hvad der her ved Skolen er Faglærernes Ønske, mener jeg, at en skriftlig Version bør træde til som Vidnesbyrd om Dimittendens Modenhed i at opfatte den fremmede Tankeform og gjengive den paa Moderemaal i et rent og naturligt Sprog, medens i øvrigt Fordringerne, som de ere opstillede i den kgl. Anordning af 5. August 1871, blive nøjagtig at overholde: »en uden Benyttelse af Ordbog udarbejdet i et Stil, der kun skal være anlagt paa at prøve Sikkerheden i Formerne og i de syntaktiske Hovedregler«. En Ordbog ved Udarbejdelsen betragte vi som et misligt Hjælpemiddel, vel skikket til at gjøre Dimittenden famlende og ængstelig selv i det, han véd og kan. Frygter man for, at Gloser skulde svinge ham under Arbejdet, kan man vel, da Hovedvægten ikke ligger herpaa, uden Skade meddele disse i noget rigeligere Antal end hidtil.

Hvad nu den mundtlige Prøve angaar, vilde jeg ansê det som et væsentligt Fremskridt til at skaffe Sikkerhed i Kundskaber, at der krævedes opgivet et bestemt gennemlæst Pensum, f. Ex. 150 Sider (Poesi og Prosa), hvori der skulde examineres ved Siden af et ulæst prosaisk Stykke. Det er den grundige, statariske Læsning, der sætter Frugt og nøder, men ogsaa hjælper til at bevare Ord, Talemaader og Vendinger af det fremmede Sprog i Hukommelsen, ligesom den ogsaa tillader Examinationen at blive noget mere dybtgaaende.

At Dimittender af den mathematisk-naturvidenskabelige Linie med Hensyn til Fransk blive at stille paa samme Trin som de

sproglig-studerende, med hvem de have nydt fælles Undervisning. betragter jeg som en Selvfølge. —

Med Hensyn til det 4de Punkt i Cirkulæret, om Afskaffelse af Skolernes Afgangsprøve og Indtørelse af en fælles Examenskommission, skal jeg tillade mig her at anføre nogle Ord af en Erklæring, som jeg om samme Spørgsmaal i 1866 afgav til Hs. Exc. Forstanderen for Herlufsholm (Herlufsholms Prg. 1866, S. 26—29).

•Jeg erkjender det for et væsentligt Fortrin ved den nuværende Ordning af den lærde Skoles Forhold, at Slutningsprøven er betroet til de samme Mænd, som have ledet Disciplinens Undervisning. Skolen er herved sat i Stand til at arbejde paa eget Ansvar, med langt større Frihed og Selvstændighed indenfor de Grænser, der ere afstukne i den fælles Skoleplan; dens Gjerning er bleven uafhængig af Hensynet til de fremmede Examinatorers Individualitet, og Dommen, som fremkommer ved en Prøvelse, hvor Examinator og Examinand ere hinanden bekendte, hvor ingen Forlegenhed ved det uvante i Personligheden eller i Situationen først skal overvindes, bliver et paalideligere Vidnesbyrd om Examinandens Standpunkt og Færdighed. Læreren, der her sidder som Dommer, véd, hvorledes Undervisningen er ført, med hvilken Nøjagtighed og i hvilket Omfang Emnet er behandlet, hvormeget han har Ret til at fordre af sin Discipel og paa hvilken Maade. I Skoleforholdene gjælder det jo om Tilegnelsen af en meddelt og indøvet Kundskab og om den gennem Undervisningen vundne Udvikling til Modenhed, ikke om Udbyttet af en fra Disciplens Side selvstændig anstillet videnskabelig Forskning. Hvor Talen derimod er om Universitetsstudiernes Frugt, altsaa hvor Studenten skal fremlægge Resultatet af en i aandelig Frihed gennemført videnskabelig Fagdannelse, der vil en Kommission af fremmede Examinatorer være paa sin rette Plads*). Uden Betydning er det sikkert heller ikke, at Examinationen, saaledes som Sagen nu er ordnet, anstilles af Skolemænd, der ifølge deres daglige Syssel lettere end Videnskabens Ordførere ved Universitetet ville være i Stand til at fastholde Hensynet til det Udviklings-

---

*) At en Examenskommission skulde gjøre Overhøringen ens for alle dem, der møde ved Examensbordet, vil vise sig som en Illusion, da jo ikke en og samme Mand er i Stand til afholde Prøven i samme Fag med alle Aarets Dimittender.

trin, hvorpaa de unge Mennesker med den Uddannelse, de have naaet ved Skolens Vejledning, kunne antages at staa.

Det er ogsaa i Motiverne til den provisoriske Plan af 1845 med stærke Ord fremhævet af den daværende Universitetsdirektion (der om denne Sag havde indhentet baade Konsistoriums og Rektoreernes Betænkninger og særlig konfereret med Universitetsprofessorerne Ørsted og Madvig samt med de tre Rektorer for de udvidede Skoler), at hvor indbyrdes afvigende end de Sagkyndiges Meninger kunde være om Enkeltheder, havde dog alle været enige i at betragte det som en væsentlig Mangel ved den da bestaaende Organisation, at Examen artium ikke afholdtes ved Skolerne selv, men ved Universitetet og af dets Professorer. Det bemærkes saaledes i ovennævnte Motiver (Selmer, Univ. Aarvog for 1845, S. 185), at det usikre, der klæber ved enhver Prøve, naturligvis forøges, naar denne afholdes af Mænd, der ikke i Forvejen have haft mindste Lejlighed til at kjende Examinandernes Kundskaber og Aandsmodenhed i det hele. Derpaa fremhæves denne Examensordnings uheldige Indflydelse paa Disciplenes Arbejdsmaade. — »En anden skadelig Indflydelse«, hedder det videre, »har Examen artium paa Skolens Undervisning i det hele; ikke blot Omfanget og Maalet i ethvert Undervisningsfag, men ogsaa Methoden i selve Undervisningen bestemmes og rettes efter de Fordringer, som vedkommende Examinatorer stille ved Examen«.

Efter det her fremsatte maa jeg fastholde den Betragtning, at det vilde være et uheldigt Tilbageskridt, om Afgangsprøven atter skulde henlægges under andre end Skolernes egne Lærere.

Hvad her er udtalt kan jeg endnu i et og alt vedkjende mig. Man kunde maaske tro, at Skolernes Examination, fra den Tid det blev dem overdraget selv at afholde Afgangsprøven, havde godtgjort, at Lærerstanden manglede enten Evne eller Vilje til at anstille Prøven paa en saadan Maade, at den kunde give et paa-lideligt Resultat. Dette synes imidlertid slet ikke at fremgaa hverken af den tidligere Undervisningsinspektørs eller den nu bestaaende Inspektions Indberetninger til Ministeriet. Lad end være, at en og anden Lærer, navnlig i yngre Alder ikke har været Opgaven fuldt voxen (man turde vel ogsaa ved Universitetet have kjendt Exempler paa mindre heldige Examinatorer), ligger deri dog næppe nogen gyldig Grund til at berøve den hele Lærerstand ved Skolerne den engang erhvervede Ret til at afholde Slutnings-

prøven med de Disciple, der have været betroede til dens daglige Undervisning og Vejledning.

En fælles Examenskommission vilde sikkert ikke, endog blot af Hensyn til Tiden, kunne overkomme at rejse omkring hvert Aar til alle Landets lærde Skoler. Dimittenderne skulde vel altsaa give Møde paa et eller andet Sted udenfor deres egen By, f. Ex. i Hovedstaden, for i nogen Tid at være Gjæster paa det fremmede Sted. Dette vilde blive baade bekosteligt for dem og i flere Henseender misligt, saa vist som Livet paa Hotel eller Gjæstgiversted ikke er det ønskeligste for et ungt, uerfarent Menneske. Naar Dimittenderne fra Provinsen i sin Tid mødte i Kjøbenhavn i Oktober for at underkaste sig Examen artium, var det Bestemmelsen, at de forblev derinde med det samme; der var i Forvejen sørget for det Hjem, hvor den unge Student skulde bo, Forholdet var altsaa et ganske andet, end hvor der ligger et Mellemrum af henved 2 Maaneder mellem Examen og Forelesningernes Begyndelse.

Alt vel overvejet, forekommer den nuværende Ordning med en Inspektion og tilkaldte Skolemænd fra andre Steder som Meddommere ved Skolernes egen Prøve os at være den heldigste Form for Afgangsexamen. —

Det 5te Punkt i Ministeriets Cirkulære lyder saaledes: »Om Lempelser i Fordringerne i Mathematik«.

Fra den første Tid den nye Undervisningsplan traadte i Live, har man med Grund næret og udtalt Frygt for, at Stoffets Masse og Mangesidighed skulde øve for stærkt et Tryk paa de nye Mellemklasser, navnlig da paa IV Klasse, hvori der kræves Afslutning af forskellige Discipliner af ikke ringe Omfang. Arithmetik og Geometri med de dertil hørende hyppige skriftlige Udarbejdelser ere blandt de Fag, der hvile tungt paa de fleste Discipelskuldre, og ønskeligt vilde det være, om her nogen Lettelse kunde indtræde. Selve Omfanget af disse Skolefag vil vel næppe kunne beskæres synderligt, da Afslutningen for den sproglig-historiske Linie skal finde Sted paa dette Stade, og til en Fortsættelse af Mathematiken i V og VI Klasse se vi her ved Skolen ingen Mulighed, naar de andre Discipliner skulle ske Fyldest indenfor det fastsatte Timetal. Men en noget lempeligere Ordning vilde sikkert være vunden ved dels at lade den skriftlige Præstation gjælde $\frac{1}{2}$ mod den mundtlige som $\frac{2}{3}$, og dels at vælge de skriftlige Examensopgaver for IV Klasse med det Hensyn, at der ikke saa meget krævedes selvstændig Operation fra Disciplenes Side

som Sikkerhed og Færdighed i Tilegnelsen af det meddelte, alt-saa væsentlig Gjengivelse i korrekt Form af de ved Undervisningen indøvede Beviser og Beregninger. De skriftlige Hjemmearbejder behøvede da ikke at optage slet saa meget af Disciplenes Tid, og Mathematiken vilde dog lige fuldt bevare sin Indflydelse paa de Unges Aandsudvikling gennem den stadige Øvelse i Abstraktion og exakt Bevisførelse. —

Af de Spørgsmaal, der ere at behandle for Realisternes Vedkommende, angaar det første (Nr. 6 i Ministeriets Cirkulære) det tyske Sprog og dets Stilling ved Afgangsexamen overfor Engelsk.

Det er en Erfaring, der sikkerlig er gjort ved alle de lærde Skoler, ligesom ved vor, at Realisternes tyske Examenstile i Reglen ikke ere tilfredsstillende. Hertil kan anføres forskellige Grunde, dels at Faget ikke længere, som i ældre Tid, bæres op af den almene Interesse (hvorfor, er ikke vanskeligt at forklare), dels at det ikke kan aflægges med det Timetal gennem de forskellige Klasser, der kræves for at blive sikker i et i sig selv saa vanskeligt Sprog, dels at der ikke ved Udgangen af IV Klasse fordres opgivet et bestemt Pensum, statarisk læst, som Examinanden skal kunne gjøre fuldt Rede for. De Sprog, der for Størsteparten af Realisterne blive de vigtigste i praktisk Henseende, ere Engelsk og Tysk; og hvad Tysken angaar, er det ingeniulunde uden Betydning for en Discipel, der ikke kjender Latin eller Græsk, at blive ret fortrolig med et nyere formrigt Fremmedsprog, der ved sine udprægede Bojningsmærker hjælper ham til klarere og bestemtere at fatte de grammatiske Funktioner og Forholdene i Sætningen. Men skal der kunne stilles et større Timetal til Sprogets Raadighed, vil dette kun blive muligt ved at opgive Fransk. Under Forudsætning af, at den franske Undervisning kan bortfalde for Realklassernes Vedkommende, tillade vi os, med Henvisning til hvad tidligere er bemærket under det 1ste og 3die Punkt, at foreslaa:

1) at Examenskarakteren i Tysk tilvejebringes ved en uden Ordbog udarbejdet let Stil (med Værdi $\frac{1}{3}$ mod det mundtlige som $\frac{2}{3}$) og ved Examination i et bestemt opgivet Pensum af Prosa og Poesi samt i et ulæst prosaisk Stykke;

2) at denne Karakter regnes dobbelt;

3) at Engelsk beholder samme Vægt som nu, men at Karakteren bliver Resultat af en mundtlig Examination med samme Form som nu, og af en uden Ordbog udarbejdet let Stil, der vejer $\frac{1}{3}$ mod det mundtlige som $\frac{2}{3}$.

Skal derimod Fransk bibeholdes for Realisterne, var det vel rigtigst at lade Stilen bortfalde i Tysk og ved dette Sprog indskrænke sig til den Forandring for Realisterne saa vel som for de studerende, at der examineredes i et forordnet Pensum af Prosa og Poesi samt i et ikke forhen læst Sted af en Forfatter. —

Det 7de og sidste Spørgsmaal, som det ministerielle Cirkulære sætter under Debat, er dette, om Fransk bør afskaffes som Undervisningsfag for Realisterne.

Vi have ikke skjult for os selv, at Realisterne ved at miste den franske Undervisning vilde blive berøvede et Dannelsesstof af ikke ringe Betydning, hvad enten man ser hen til det rent sproglige Udbytte eller til Bekjendtskabet med et stort Verdensfolks Litteratur og de Forestillinger, der fremkaldes og vinde Anskuelse ved Læsningen af dets Skrifter. Naar vi desuagtet foreslaa at lade Fransken bortfalde for Realisternes Vedkommende, er Grunden den, at vi hos disse, i Reglen de mindre begavede af Skolens Disciple, have sporet særlig Vanskelighed ved at tilegne sig med nogenlunde Sikkerhed de fornødne Kundskaber i 3 fremmede Sprog ved Siden af hvad der kræves i de andre Skolefag. Men skal et af Sprogene afskaffes, maa det utvivlsomt blive det, der i sig selv ligger den Danske fjernest og kan antages at faa mindst praktisk Betydning for de fleste af disse Disciple i deres fremtidige Livsstilling. Vor Tanke med at opgive Fransken var da at skaffe Realklasserne Lejlighed til at blive bedre hjemme i Tysk og Engelsk, idet ethvert af disse Sprog erholdt en Time til om Ugen, medens den tredie Ugetime skulde forbeholdes Matematik og Naturlære til Repetition og videre Øvelser.

Efterretninger

om

Nykjøbing Kathedralskole

fra Juni 1878 til Udgangen af Maj 1879,

meddelte af

Chr. Listov.

I. Skolens Examina i 1878.

Afgangsexamen til Universitetet for øverste Klasses 3 Disciple afholdtes efter vedkommende Bestemmelser i Lov af 1. April 1871, Anordning af 5. August og Bekjendtgjørelse af 9. August s. A. Dimittenderne udførte deres skriftlige Arbejder over de af Ministeriet udsendte Opgaver, som forordnet, den 17de og 18de Juni. Den mundtlige Del af Prøven foretoges i Henhold til det af Undervisningsinspektionen fastsatte Schema den 6te, 8de og 9de Juli. Professor Dr. E. Holm, Medlem af Inspektionen, var Censor i Dansk Udarbejdelse I og II, i Græsk, Latin, Fransk og Historie, Adjunkt H. Hoff fra Herlufsholm i Oldnordisk og Engelsk, Docent Dr. H. G. Zeuthen i Naturlære.

Til **Realafgangsexamen af højere Grad** ifølge Ministeriets Bekjendtgjørelse af 25. August 1871 stillede sig Realdisciplen af IV Klasse. Meddommere i Forening med Skolens Lærere vare: i Dansk Udarbejdelse Pastor Ulmer, i Tysk og Engelsk Adjunkt H. Hoff, i Geografi Pastor Haar, i Naturhistorie Pastor L. Koch, i Arithmetik, Geometri og Naturlære Docent Dr. Zeuthen.

Resultaterne og de særlige Fagkarakterer ville ses af omstaaende Lister.

Afgangsexamen for Studerende 1878.

Navne.	Dansk Udarbejdelse I (fri Opsav.).	Dansk Udarbejdelse II (bekjendt Stof).	Oldnordisk.	Fransk, Dobbeltfag (skriftlig og mundtlig).	Engelsk.	Historie (Dobbeltfag).	Latin, skriftlig.	Latin, mundtlig, af det læste.	Latin, mundtlig, ikke læst.	Græsk (Dobbeltfag).	Naturlære.	Points.	Hovedkarakter.
Edvard T. Koch, f. $15/4$ 1859. Optagen 1869 i gl. I Kl.	g+	mg÷	ug+	mg.	ug+	mg÷	g+	mg÷	tg+	g.	mg.	85	Første.
Otto Lakjer, f. $15/7$ 1860. Optagen 1876 i ny V Kl.	g.	mg÷	mg.	mg+	mg+	ug÷	g.	g+	g.	mg.	g.	88	Første.
Mathias M. Frederiksen, f. $15/4$ 1860. Optagen 1873 i ny II Kl.	mg÷	mg.	ug÷	mg÷	mg÷	g+	g÷	mg.	mg.	mg÷	mg.	89	Første.

Realafgangsexamen

af højere Grad 1878.

Navn.		Dansk Udarbejdelse.	Tysk, skriftlig og mundtlig.	Fransk.	Engelsk (Dobbeltfaag).	Historie.	Geografi.	Arithmetik, skriftlig og mundtlig.	Geometri, skriftlig og mundtlig.	Naturhistorie.	Naturlære.	
<p>Joh. H. E. Jacobsen-Frils, født den 22. Maj 1863, optagen 1871 i gl. I Kl.</p>		mg÷	mg÷	mg.	mg.	mg.	mg÷	tg+	tg+	g.	mg÷	<p>Bestaaet med 63 Points.</p>

Til at bestaa ved Realafgangsexamen af højere Grad kræves mindst 33 Points.

Til de skriftlige Arbejder modtog Skolen følgende Opgaver fra Ministeriet.

A. Til Afgangsexamen for VI Klasse.

Dansk Udarbejdelse I (fri Opgave).

Hvilket Værd og hvilket Ansvar har den personlige Frihed og Uafhængighed?

Dansk Udarbejdelse II (bekjendt Stof).

Oversigt over Handelens Udvikling i Oldtid og Middelalder.

Oversættelse fra Latin.

Ad Augustum delatum est indicium, L. Cinna insidias ei struere; dictum est, et ubi, et quando, et quemadmodum aggredi vellet. Nox illi inquieta erat, quum cogitaret, adolescentem nobilem, Cn. Pompeji nepotem, damnandum; gemens subinde voces emittebat varias et inter se contrarias: »Quid ergo? Ego percussorem meum securum ambulare patiar, me sollicito? Ergo non dabit poenas, qui me tot civilibus bellis frustra petitem, tot navali- bus, tot pedestribus proeliis incolumem, postquam terra marique pax parta est, occidere constituit?« Rursus silentio interposito, magis sibi quam Cinnae irascens: »Quid« inquit »vivis, si, perire te, tam multorum interest? Quis finis erit suppliciorum? quis sanguinis? Non est tanti vita, si ut ego non peream, tam multi tollendi sunt.« Interpellavit tandem illum Livia uxor et »Admittis«, inquit, »muliebre consilium? Fac, quod medici solent, qui ubi usitata remedia non procedunt, tentant contraria. Severitate nihil adhuc profecisti, nunc tenta, quomodo tibi cedat clementia. Ignosce L. Cinnae! Jam nocere tibi non potest, prodesse famae tuae potest«. Uxori gratias egit et Cinna ad se accessit, dimissisque omnibus e cubiculo, quum alteram Cinnae poni cathedram^{*)} jussisset, »Hoc«, inquit, »primum a te peto, ne me loquentem interpelles, dabitur tibi loquendi liberum tempus. Ego te, Cinna, quum in hostium castris invenissem, servavi, patrimonium tibi omne concessi. Hodie tam felix es et tam dives, ut victo victores invideant. Sacerdotium tibi petenti, praeteritis compluribus, quorum parentes mecum militaverant, dedi. Quum sic de te meruerim, occidere me constituisti.« Quum ad hanc vocem exclamasset, procul hanc ab se abesse dementiam, »non praestas«, inquit »fidem, Cinna; convenerat, ne interloquereris. Occidere, inquam, me paras«; adjecit locum, socios, diem, ordinem insidiarum, cui commissum esset ferrum; et quum defixum eum videret

et conscientia culpae tacentem, »Vitam tibi«, inquit, »Cinna, iterum do, prins hosti, nunc insidiatori ac parricidae. Ex hodierno die inter nos amicitia incipiat, contendamus, utrum ego meliore fide vitam tibi dederim, an tu debeas!«

*) cathedra, Stol.

Fransk Stil.

I 1654 blev Cromwell, der henimod Slutningen af det foregaaende Aar var bleven udnævnt til Protektor, i nogen Tid holdt tilbage i sit Palads ved Følgerne af et Uheld, som var nær ved at koste ham Livet. Iblant de Forræinger, som hans nye Værdighed havde forskaffet ham, havde han af en tysk Fyrste faaet et Spand af sex Heste, der vare udmærkede ved deres Hurtighed og Skjönhed. En Gang tog han ud alene med sin Statssekretær for at kjøre en Tour i Hydepark i en let Vogn, trukken af disse fremmede Heste. Efter at have moret sig i nogen Tid over deres hurtige Gang, fik han Lyst til selv at kjøre dem. Han lod Sekretæren blive i Vognen og tog Kuskens Plads, idet han ikke troede, at det var vanskeligere at kjøre nogle Heste end at styre tre Nationer. Men Hestene, der vare gjenstridige under deres nye Kusks Haand, bleve vilde og føre afsted med Vognen, der snart væltede. Ved dette Fald gik en Pistol, som Cromwell bar, af, uden dog at saare ham selv. Man løftede Protektoren op bedøvet og forslaaet af sit Fald. Man kan i denne Fortælling lægge Mærke til Cromwells Omsorg for altid at bære Vaaben hos sig. Omgiven af Sammensværgelser, plagedes han af en bestandig Mistillid, som hver Dag gjorde ham mindre tilgængelig.

1654 skrives helt ud med Ord. Spand, attelage. tage ud, aller. kjøre en Tour, faire une promenade. Gang, allure. kjøre, guider, conduire. gjenstridig, indocile. Kusk, conducteur. blive vild, s'effaroucher. fare afsted med, emporter. vælte, être renversé. gaa af, faire feu. løfte op, relever. bedøve, étourdir. forslaa, meurtrir. tilgængelig, accessible.

B. Til Realafgangsexamen og IV Klasses Aarsprøve.

Dansk Udarbejdelse.

Skildring af Livet hos de vigtigste Insekter, der udmærke sig ved Konstdrift.

Latinsk Stil.

Da Karthagienenserne efter den første puniske Krigs Slutning vare bragte i den største Fare ved Oprøret af Numiderne

og Lejetropperne, som vare vendte tilbage fra Sicilien, faldt ogsaa Lejetropperne, som holdt Sardinien besat, fra dem og overgave Øen til Romerne. Disse lode sig bevæge til at besætte den af Begjærlighed efter at udvide Riget. Da de ti Aar senere ogsaa bemægtigede sig Gallia cisalpina, blev det romerske Rige omsluttet af de Grænser, som Naturen selv har oprettet, saa at det syntes at være Tid for Romerne til at udhvile. Men allerede hævede en ny Fare sig. Hamilcar var nemlig draget fra Karthago til Spanien med en Hær, idet han haabede at bemægtige sig dette rige Land, og dette Haab skuffede ham ikke. Da han allerede havde undervunget en stor Del af Spanien, døde han. Han fulgte hans Svigersøn Hasdrubal, i Krigslyst og Had til Romerne Svigerfaderen meget lig. Men ogsaa han blev bortreven ved en tidlig Død. Nu blev Hannibal valgt til Anfører. Han var ikke uvidende om, hvorhen hans Faders Planer sigtede, og beredte sig til at angribe Romerne i Italien selv.

Bringe, adducere. Oprør, seditio. Numider, Numida. Lejetropper, mercenarii. holde besat, obtinere. lade sig bevæge, bevæges. udvide, proferre. omslutte, circumscribere. oprette, statuere. udhvile, requiescere. hæve sig, cooriri. Krigslyst, bellandi cupiditas. bortrive, exstingvere. tidlig, præmaturus. sigte, tendere.

Tysk Stil.

Efter at det hebraiske*) Folk under Anførsel af Josva havde erobret den største Del af Palæstina, var det senere tidt svært for det at modstaa Naboernes Vaaben og endnu mere deres slette Sæder. Naar Farerne bleve store, optraadte flere Gange store Mænd og befriede Folket; men deres Værk gik til Grunde med dem. Jøderne, som søgte Aarsagen til Ulykken i deres Statsforfatning, besluttede endelig at vælge Konger. David, den anden af disse Konger, var saavel en Helt, som en vis Mand. Hele Landet fra Eufrat indtil Ægyptens Grænse adlød ham; han sluttede Venskab med Fønicierne og gjorde Jerusalem til en glimrende Stad. Hans og hans Søns Aarhundrede var den hebraiske Litteraturs skjønneste Tid, og hans Psalmer ere den hebraiske Digteraands**) rigeste Blomst. Men da hans Søn Salomo var død, og Jødernes Rige var blevet delt, blev det umuligt for det lille Folk at forsvare sin Frihed mod Assyrien og Babylonien.

*) hebraisk, hebräisch. **) Digteraanden, der Dichtergeist.

Arithmetik.

1. Et Interessentskab har kjøbt en Ladning for 40,000 Kr., hvoraf A har betalt 7,000 Kr., B 13,000, C 9,000 og D Resten.

Ladningen sælges for 57,600 Kr. med $1\frac{1}{2}\%$ pro Cent Omkostninger. Hvormeget tilkommer der enhver af dem?

2. En Mand sætter 2,500 Kr. paa Rente og Rentes Rente til 5 pro Cent aarlig i 10 Aar.

- Hvad er Kapitalen voxet til i disse 10 Aar?
- Hvilken aarlig Rente vil den til samme Rentefod give efter den Tid, naar den ikke yderligere forøges?
- I hvor mange Aar skulle Rente og Rentes Rente have været lagte til Kapitalen for derefter i de følgende Aar at give Manden 250 Kr. i aarlig Rente?

3. Hvorledes kan man ved en Forbindelse af flere af de Forandringer, som ere tilladte med en Proportion, bevise, at, naar Forholdene $\frac{x}{a}$ og $\frac{y}{b}$ ere lige store, saa maa ogsaa $\frac{\sqrt{x^2+y^2}}{\sqrt{a^2+b^2}}$ være lige stor med dem begge?

Anvendes til at finde Katheterne i en retvinklet Trekant, naar de skulle forholde sig som 20 til 21 og Hypotenusen er 116.

Geometri.

1. Hvor stort er det Areal, som ligger imellem to regelmæssige Sexkanter, af hvilke den ene er omskrevet om, den anden indskrevet i en Cirkel med Radius r ? I hvilket Forhold staar dette Areal til den indskrevne Sexkants Centraltrekant?

2. Af en given Vinkel i en Trekant og Længderne af de to indesluttende Siders Projektioner paa den tredje Side konstrueres Trekanten.

3. I Trekanten ABC halveres Vinklen B, Stykkerne AM og MC, hvori Halveringslinien deler den modstaaende Side, afsættes nemlig $AM' = BA'$ paa Siden BA, $MC' = BC'$ paa Siden BC.

Bevis, at a) $\sphericalangle A'BC' \sim \sphericalangle ABC$,

$$\text{at b) } \frac{\sphericalangle A'BC'}{\sphericalangle ABC} = \frac{AM \cdot MC}{AB \cdot BC},$$

og c) at dette sidste Forhold bliver $\frac{1}{4}$, naar Trekanten er ligesidet, og iøvrigt kun, naar den modstaaende Side AC er Middeltallet af de to omsluttende Sider AB og BC.

Skolen holdt sin Aarsprøve efter det i Indbydelsesskriftet for 1878 aftrykte Schema. Ved denne opnaaede de studerende Disciple i IV Klasse henholdsvis 76 , $70\frac{2}{3}$,

57 $\frac{2}{3}$, 44 $\frac{1}{3}$, 34 $\frac{1}{3}$ og 32 $\frac{1}{3}$ Points; 3 opflyttedes, 2 udmeldtes strax efter Provens Slutning, senere hen i Juli ogsaa en af de opflyttede. I øvrigt oprykkede til højere Klasser: fra I 13 af 17, fra II 4 af 5, fra III 4 af 6, fra V 3 af 6 Disciple.

Halvaarsprøven foretoges i Ugen før Juleferien. Dens skriftlige Del bestod af Udarbejdelse i Modersmaalet for alle Klasser, latinsk Stil i I st., II st., III st., IV st., Oversættelse fra Latin i V og VI, fransk Stil i V og VI, Tysk Stil i II R, III R og IV R, engelsk Stil i I R, mathematisk Udarbejdelse i I, II, III, IV, Skrivning i I og II. Med faa Undtagelser vare Klassernes samtlige Lærefag Gjenstand for mundtlig Overhøring.

II. Lærerkredsen. Skolen i Almindelighed.

Under 9de Juli f. A. blev Cand. mag. Eggert Christoffer Tryde konstitueret til Lærer ved Nykjøbing Kathedralskole fra Begyndelsen af det nye Skoleaar at regne.

Adjunkt H. Købke havde ved kongl. Resolution af 14. Juni f. A. faaet Orlov for indeværende Skoleaar til at foretage en Rejse i Udlandet, navnlig med Italien som Maal. I Slutningen af Efteraaret gav han sig paa Vej, men naaede ikke længere end til München; Sygdom nødte ham til at vende tilbage. Medens han derefter opholdt sig i Kjøbenhavn, blev en Adjunktplads ledig i Horsens, i den By, hvor han havde tilbragt kjære Ungdomsaar og endnu havde Venner, og da de ledige Fag netop vare saadanne, som han ønskede at undervise i, søgte han Posten og fik den ved kongl. Beskikkelse af 9. April. Vor Skole har i

ham mistet en pligttro og øvet Lærer, Lærerkredsen en velvillig, retsindig og afholdt Kollega. Hans hidtilværende Vikar Cand. philol. H. Lassen har for Resten af Skoleaaret overtaget hans Timer og øvrige Forretninger ved Skolen.

Fra Begyndelsen af indeværende Skoleaar have vi vedtaget de her aftrykte

Skoleregler

for

Disciplene i Nykjøbing Kathedralskole.

Ved Siden af den almindelige Forpligtelse til at udvise *Flid og sømmelig Adfærd* have Disciplene følgende særlige Forskrifter at iagttage.

1.

Enhver Discipel møder, renlig paaklædt og forsynet med hvad han skal bruge ved Undervisningen, i det højeste 1 Kvartér før Skoletidens Begyndelse og begiver sig uden Støj til sit Klasseværelse og sin Plads. Have en Klases Disciple at give Møde til anden Tid end den sædvanlige, vente de roligt i Porten eller Skolegaarden, indtil der ringes op.

2.

Udeblivelse paa Grund af Sygdom eller andet lovligt Forfald maa anmeldes skriftlig for Rektor før Skoletidens Begyndelse. Skulde Forældre eller Værge ellers have antagelig Grund til en enkelt Gang at ønske en Discipel fritagen for Undervisningen, maa de derom henvende sig til Rektor. Naar Discipelen igjen møder paa Skolen, melder han sig hos Rektor.

3.

Disciple, der rejse fra Byen i Ferierne eller paa særlige Fridage, maa være tilbage i betimelig Tid. Indtræffer der uventede Forhindringer, maa derom snarest muligt gjøres Anmeldelse til Rektor.

4.

Efter hver Undervisningstime indrømmes der en kort Fritid til Forfriskelse; Disciplene (kun VI Klasse har Lov til at blive oppe) forföje sig da uden Stöj ned paa Legepladsen, hvor de ere under Inspektors Tilsyn. Önsker nogen paa Grund af Upasselighed at forblive i Klasseværelset, maa han hjemmefra medbringe en skriftlig Anmodning derom. Ingen maa i Fritiderne forlade Skolen uden Inspektors Tilladelse. At gaa ned i selve Undervisningstimerne vil kun undtagelsesvis blive tilladt.

5.

Hver Klasse har sin Dux og sin Kustos.

Duxen er den, der indtager øverste Plads ifølge Flid og Opførsel. Han er Klassens Ordfører i alt hvad den har at afgjøre med Rektor og Lærere. Det er hans Pligt af Lærerne at modtage og til Klassen at meddele enhver Besked angaaende Lektier og andre paalagte Arbejder. Er ingen Lektie foresat, eller er Klassen overhoved uvis om sin Pligt, har han, saa snart ske kan, at henvende sig til vedkommende Lærer eller til Rektor. Naar ingen Lærer er tilstede, er hans Plads ved Kathedret, hvorfra han fører Tilsyn med Klassen; paa Opfordring meddeler han hvad der maatte være forefaldet. Han opbevarer Klassens Notitsbog i Duxeskuffen, hvortil han har Nöglen, holder Kathedret i Orden og forsyner det med en anstændig Pen. Er der givet en Anmærkning, overbringer han, ledsaget af den skyldige, efter Timens Ophør Notitsbogen til Rektor.

Kustos er skiftevis en af Klassens øvrige Disciple, hver i 1 Uge efter sit Klassenummer eller Inspektors Bestemmelse. Han har Nöglen til Kustosskabet, fremlægger og gemmer igjen alle de Skoleapparater, som skulle være i hans Værge, udsletter efter Timens Slutning hvad der er skrevet paa Tav'len og sørger for, at alt hvad der bruges ved Undervisningen, som Blæk, Svamp, Kridt o. s. v., er i tilbørlig Orden. I disse Forretninger maa ingen af de andre Disciple indblende

sig; hvor det behøves, ansætter Inspektør en Hjælpekustos. For saa vidt Arbejdet i Klassen gjør det nødvendigt, tillades det Kustos at blive oppe i Friminuterne.

6.

Ingen maa skære eller skrive Navn eller andet paa Vægge, Borde, Bænke eller andre af Skolens Ejendele. Enhver Discipel er ansvarlig for sin Plads. Forsætlig Beskadigelse, ligesom al Skade, der forvoldes ved Letsindighed og Kaadhed, udsætter Gjerningsmanden for Straf.

Med Kakkelovnen har ingen Discipel at bestille, uden hvem det maatte paalægges af hans Foresatte.

7.

Enhver skal have sine Skolebøger og øvrige Sager tydeligt mærkede med sit Navn og behandle disse med Omhu. Ilde tilredte eller med ulovlige Oplysninger forsynede Skolebøger udsætte Ejermanen for Straf.

8.

Indbyrdes Kjøb og Salg af Skolebøger, Landkort og desl. er Disciplene forbudt, med mindre Forældre eller Værger have givet deres Samtykke dertil.

9.

Karakterbøgerne skulle snarest muligt efter Modtagelsen forevises Forældre eller Værger og derefter med disses Underskrift tilbageleveres til Inspektør, i Reglen den nærmeste Skoledag.

10.

Tobaksrygning i den yngre Alder fraraades som skadelig; Disciples Tobaksrygning udenfor Privatlivets Enemærker forbydes som usømmelig.

Det er enhver Discipel forbudt at besøge Beværtningslokaler, Billardstuer eller lignende offentlige Steder uden i Følge med Forældre eller dem, der staa ham i Forældres Sted.

11.

Hvorsomhelst Disciplene færdes, ogsaa udenfor Skolens Omraade, maa de iagttage et sømmeligt Forhold, ikke yppe

Kiv indbyrdes eller med andre Drengene; Stöjen, Skrigen og Legen paa offentlig Gade maa ikke finde Sted.

12.

Som Disciplenc i det hele bør vise Fordragelighed mod hverandre, saa gjælder dette fortrinsvis overfor de yngre og nyoptagne; Drillerier, kaad Spøg og overhoved alt, hvorved et smukt Kammeratforhold krænkes, maa Skolen alvorligt forbyde.

Den af Skolens Lærere bestyrede private Forberedelsesklasse har i Aar haft følgende Elevtal: ældste Afdeling først 15, siden 18, yngste først 4, siden 2.

Foruden de S. 21—24 nævnte Skrivelser har Skolen siden Affattelsen af forrige Aars Program modtaget følgende Meddelelser fra Ministeriet for Kirke- og Undervisning:

Ministeriel Skrivelse af 28. Juni 1878 angaaende Fagenes Ordning i Indberetninger om Afgangsexamen, og at Dansk Stil I herefter skal betegne den fri, II den bundne Opgave i Modersmaalet;

Aftryk af Undervisningsinspektionens Beretning til Ministeriet, dat. 19de August, om de i 1878 kontrollerede Prøver ved de lærde Skoler og højere Realskoler;

Oplysninger (modt. den 10. December) om Discipelfrekvensen og Beneficiefordelingen i de offentlige lærde Skoler for Skoleaaret 1878—79;

minist. Skrivelse af 19. December med Forespørgsel om, hvor vidt V og VI Klasse i de tre sidste Skoleaar have haft Undervisning tilfælles og da i hvilke Fag og Timer, samt hvor mange Fællestimer Skolens andre Klasser eller Klasseafdelinger have haft om Ugen i Løbet af samme Treaar;

minist. Skrivelse af 14. Januar 1879, hvori — med Henviſning til Cirkulære 17. Juni 1867 — gives nærmere Regler om Udbetaling eller Tilbageholdelse af Oplagspenge og Stipendiedelev for Disciple, der forlade en offentlig lærd Skole;

minist. Skrivelse af 5. Marts, at den i Cirkulære 25. Januar 1850 indeholdte Bestemmelse, »at Betalingen for de faste Læreres Extratimer falder bort, naar Læreren i saa lang Tid hindres i at give disse, at Vikarieringen for ham medfører Udgift for Skolen«, fremdeles er at betragte som gjældende;

minist. Skrivelse af 22. April til Forstanderskabet for Ribe Skole (hvorved tillige Forespørgsel fra Nykjøbing Skole af 19. April er besvaret), at da Skolefonden i 40 Aar ikke har været bebyrdet med aarlig Udgift til Brandforsikring af Skolens Bibliothek, øvrige Samlinger og Inventarium, bør der formentlig ikke nu træffes nogen Foranstaltning i saa Hensende.

Sluttelig skal det her bemærkes, at det kongl. Akademi for de skjønne Konster ved Skrivelse af 25. Januar d. A. har tilstillet Skolen et Exemplar af den af Akademiet ifjor udarbejdede Oversigt og Indstilling angaaende Tegneundervisningen i Landets Skoler.

III. Disciplene.

Ved Afslutningen af forrige Aars Indbydelsesskrift havde Skolen 44 Disciple. Til Universitetet dimitteredes 3: E. T. Koch, O. Lakjer og M. M. Frederiksen; efter bestaaet Realafgangsexamen af højere Grad afgik

J. H. E. Jacobsen-Friis. Endvidere udmeldtes i Juli af IV st. H. J. Fangel (med Vidnesbyrd for at have bestaaet IV Klasses Slutningsprøve) og M. P. N. Alstrup (opgav Studeringerne), af V Klasse O. D. Lütken (for at fare til Søs).

Fra 15. August optoges 17 nye Disciple, saa at Skoleaaret 1877—78 begyndte med 54. Af disse er hidtil ingen gaaet ud; heller ikke er nogen ny kommen til i Skoleaarets Løb.

Skolen tæller altsaa for nærværende Tid, den 31. Maj, 54 Disciple, som her opføres efter den Plads, de indtage i Klasserne ifølge sidste Sammentælling, VI og V efter Udfaldet af Halvaarsprøven. Ved *Nr. efter Navnet* angives Disciplens Plads ifølge Middelkarakteren for Aaret. De i dette Skoleaar optagne ere betegnede med *, Faderens Stilling er anført i Parenthes; hvor intet Hjemsted er nævnt, menes Nykjøbing p. F.

Dimittenderne.

1. Carl B. Olivarius (Kancelliraad, Stiftamtsfuldm. O.)
2. Johannes M. Volquartz (Konstdrejer V. i Nakskov).
3. J. Ludvig Grandjean (Kammerjunker, Stamhusbesidder G. til Vennerslund).

V Klasse.

1. Erik Jespersen (afd. Distriktslæge J.)
2. Henrik J. Posselt (afd. Provst P., Sognepræst for Østofto paa Lolland).
3. Christian Platou (Herredsfoged, Kancelliraad P.)
4. Otto C. C. Kranker (afd. Sagfører K. i Nakskov).
5. Jens Peter C. Svendsen (Proprietær S., Helgenæs paa Lolland).

- *6. Georg A. Brockdorff, f. $2\frac{1}{8}$ 1860 (Kaptajn B., Skibsfører under den kgl. grønlandske Handel).

IV Klasse.

1. Carl Johan Neergaard (Overlærer N. her ved Skolen). *Nr. 1.*
2. Ludvig V. N. Theisen (Kjøbmand Th. i Nakskov). *Nr. 2.*
3. (Real.) Vilhelm T. Blangstrup (Justitsraad B., Landinspektør og Branddirektor, R. af Db.) *Nr. 3.*
4. J. Peter S. Theil (Landmaaler Th., Gaardejer i Fuglse paa Lolland). *Nr. 5.*
5. A. Charles G. V. P. Münnich (Toldassistent M.) *Nr. 4.*

III Klasse.

1. Poul C. Lütken (Fotograf, fhv. Overlærer L., Kbhvn). *Nr. 1.*
2. Valdemar Møller (Pastor M., Sognepr. for Vester- og Øster-Vandet i Thisted Amt). *Nr. 2.*
3. (Real.) Harald Frederiksen (Proprietær F., Forpagter paa Fuglsang, Lolland). *Nr. 3.*
4. A. Christian Struckmann (Læge S., R. af Db.) *Nr. 4.*
5. (Real.) H. Peter Jakobsen (Redaktør J.) *Nr. 5.*
6. C. Gustav Pontoppidan (afd. Etatsraad, pens. Borgmester og Byfoged P.) *Nr. 6.*

II Klasse.

1. Niels B. Gottfredsen (afd. Gaardejer Gottfred Hansen i Torpe paa Lolland). *Nr. 1.*
2. H. Peter Olsen (Gaardejer O. i N.-Vedby). *Nr. 2.*
3. J. Mathias W. Friderichsen (Jægermester F. til Kjær-sirup paa Lolland, R. af Db.) *Nr. 4.*
4. (Real.) F. Vilhelm Thomsen (Avlsbruger Th.) *Nr. 6.*

5. Andreas C. M. Jørgensen (Malermester J. i Saxkjøbing). *Nr. 3.*
6. Frederik J. Graae (Pastor G., Idestrup, R. af Db.) *Nr. 5.*
7. (Real.) S. Georg G. Hansen (Pastor M., Majbølle paa Lolland). *Nr. 7.*
8. (Real.) N. Jes Frederiksen, Broder til Nr. 3 i III. *Nr. 8.*
9. Holger F. Blicher (Pastor B., Sognep. for Tingsted). *Nr. 11.*
- *10. F. Vilhelm Ahlefeldt - Laurvig, f. $11/9$ 1864 (Greve A.-L., Godsejer til Møllerup i Jylland). *Nr. 9.*
11. (Real.) Carl J. Funder (Læge F., Vesterborg paa Lolland). *Nr. 10.*
12. (Real.) August C. Plenge (Proprietær P. til Gislinge-gaard paa Sjælland). *Nr. 12.*
13. (Real.) H. L. Carl C. Brehm (Kjøbmand B.) *Nr. 13.*
14. Louis E. Heyn (Distriktslæge H. i Saxkbg). *Nr. 14.*
15. Sophus N. C. Claussen (Redaktor C.) *Nr. 15.*

I Klasse.

- *1. O. Valdemar Frederiksen, f. $4/11$ 1867, Broder til Nr. 3 i III og Nr. 8 i II. *Nr. 1.*
- *2. Anton Willemoes, f. $7/11$ 1866 (Pastor W., Vester Ulslev paa Lolland). *Nr. 3.*
- *3. Vilhelm E. Holm, f. $4/1$ 1867 (Forpagter H., Rosenlund paa Lolland). *Nr. 4.*
- *4. (Real.) Paul C. T. Koch, f. $31/3$ 1866 (Forstinspektør, Skovrider K., Hillesvig paa Lolland). *Nr. 9.*
- *5. Conrad S. Bolwig, f. $16/9$ 1866 (Pastor B., Vaalse p. Falster). *Nr. 5.*
6. (Real.) Volmer Jespersen, Broder til Nr. 1 i V. *Nr. 2.*

- *7. Hans V. Koch, f. $\frac{9}{4}$ 1867 (Pastor K., Skjelby paa Falster). *Nr. 8.*
- *8. (Real.) Johan Ditlev Friderichsen, f. $\frac{10}{7}$ 1866, Broder til Nr. 3 i II. *Nr. 12.*
- *9. Frederik C. L. Sodemann, f. $\frac{12}{1}$ 1867 (afd. Fuldmægtig S. i stat. Bureau). *Nr. 6.*
- *10. J. H. Hjalmar Svendsen, f. $\frac{3}{2}$ 1868 (Pastor emer. S., fh. Sognep. paa Vaagø bl. Færøerne). *Nr. 10.*
- *11. (Real.) H. F. E. Marius Lenschau, f. $\frac{1}{2}$ 1866 (Politibetjent L). *Nr. 13.*
12. (Real.) Georg C. Frigast (Kjøbmand F.) *Nr. 11.*
- *13. (Real.) Valdemar Platou, f. $\frac{13}{9}$ 1865, Broder til Nr. 3 i V. *Nr. 14.*
- *14. Frederik Wittrup, f. $\frac{20}{9}$ 1867 (Adjunkt og Regnskabsfører W. her ved Skolen). *Nr. 7.*
- *15. C. Nikolaj M. Schmidt, f. $\frac{24}{7}$ 1865 (Skolelærer og Kirkesanger S. i Sønder-Alslev). *Nr. 15.*
16. (Real.) Christian Hansen (Kjøbmand H.) *Nr. 16.*
- *17. (Real.) Alfred G. M. Bentzen, f. $\frac{18}{11}$ 1865 (Hotelvært B., Inspektør ved Brandkorpset). *Nr. 18.*
18. (Real.) C. Andreas O. Høyem (Kjøbmand og Kirkeværge H.) *Nr. 17.*
- *19. (Real.) Valdemar Sidenius, f. $\frac{7}{7}$ 1865 (afd. Vinhandler S.) *Nr. 19.*

Af de ovennævnte 54 Disciple ere

studerende	35,
Realister	19.

Den 15. August 1877 vare af 51 Disciple

studerende	32,
Realister	19.

IV. Undervisningen.

Til Undervisningen i Religion har V Klasse i dette Skoleaar ligesom i forrige afgivet 1 Latintime om Ugen, VI Klasse i første Halvaar en af de latinske, siden en af Historietimerne.

Siden September f. A. have vi med Ministeriets Samtykke foretaget en Ændring i Planen for den historiske Undervisning i Mellemlklasserne, saaledes at et Parti af Oldtidshistorien efter den større Lærebog kan læses af de studerende i IV og derved lidt mere Tid vindes for Faget i V og VI. Som Følge deraf have Realister og studerende i IV nu kun 1 Fællestime om Ugen i Historie.

Fag og Timer have været saaledes fordelte:

Rektor Listov Oldnordisk i VI, Græsk i V+VI, Engelsk i IVR og VI; 14 Timer ugentlig.

Overlærer Nielsen Latin i I st., IV st. og i VI, Græsk i III st.; 27 (28) Timer.

Overlærer Neergaard Fransk i I, II, V og VI, Latin i III st., Græsk i IV st.; 24 Timer.

Adjunkt Wittrup Dansk i I, Tysk i II—V, Historie i III og IV, Skrivning i I, II, IIIR, IVR; 28 Timer.

Adjunkt Skovgaard Dansk i V og VI, Religion i I—III, Fransk i III og IV, Engelsk i V, Historie i II, V og VI; 26 (25) Timer.

Adjunkt Elmquist Dansk i IV, Oldnordisk i V, Latin i II st. og i V, Historie i I; 24 Timer.

Konst. Adjunkt Bertelsen Mathematik i III og IV, Naturlære i IVR, V og VI, (geometrisk) Tegning i I, II, IIIR+IVR; 25 Timer.

Konst. Adjunkt Tryde Naturhistorie i I—IV, Mathematik i I og II, Naturlære i IIIR, Tegning i I; 25 Timer.

Cand. philol. Lassen (først som Vikar for Adj. Købke, siden som Timelærer) Dansk i II og III, Tysk i I, Engelsk i IR, IIR, IIIR, Geografi i I—IV; 25 Timer.

Pastor Ulmer Religionsforedrag i V og VI; 2 Timer.

Organist Hyllested Sang i alle Klasser, 5 Timer, samt Ledelse af Lovsang ved Ugens Begyndelse og Slutning.

Gymnastiklærer Jepsen Gymnastik og Svømning i alle Klasser, 15 Timer, samt Ledelse af Skydeøvelserne.

Fagenes ugentlige Timetal i de forskjellige Klasser:

	I.		II.		III.		IV.		V.	VI.	Timer om Ugen.		
	St.	R.	St.	R.	St.	R.	St.	R.					
Dansk	1	1	2	-	2	1	-	2	1	1	1	17	
Oldnordisk . . .	«	«	«	«	«	«	«	«	2	2	4		
Latin	7	«	8	«	7	«	8	«	8	7(8)	45(46)		
Græsk	«	«	«	5	«	5	«	«	1	5	1	17	
Tysk	-	2	1	-	2	1	-	2	1	(2)	«	14	
Fransk	3	3	3	3	3	-	2	1	3	3	3	18	
Engelsk	«	3	«	3	«	3	«	3	2	2	2	16	
Religion	2	2	2	2	2	«	«	«	1	1	1	8	
Historie	2	2	2	-	2	1	1	1	2	3	4(3)	18(17)	
Geografi	2	2	2	1	1	2	«	«	«	«	«	7	
Mathematik og Regning	-	4	1	2	3	2	-	4	1	5	«	«	22
Naturlære	«	«	«	«	3	«	«	3	3	3	3	3	12
Naturhistorie . .	2	2	2	2	2	2	«	«	«	«	«	«	8
Tegning	-	2	1	-	1	2	«	[1]	«	2	«	«	8
Skrivning	2	2	-	1	1	«	1	«	1	«	«	«	6
	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30		
Sang	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	5	
Gymnastik	4	4	4	4	4(5)	4(5)	4(5)	4(5)	4(5)	4(5)	4(5)	15	

Det midterste Tal i Tabellens Rubriker angiver Klassens Fællestimer; til venstre staa de studerendes, til højre Realisternes Særtimer.

Ingen Discipel har meldt sig til den mathematisk-naturvidenskabelige Linie; i V Kl. har 1 valgt Tysk i Steden for Engelsk.

III R har havt sin Tegnetime tilfælles med IV R.

Ved Sangundervisningen have Klasserne været fordelte i 4 Hold: I, II, III + IVa, IVb + V + VI; i Regelen anvendes 1 Time om Ugen til trestemmig Sammensang.

I Gymnastik ere jævnlig 2 eller 3 Klasser forenede; de Disciple af de øverste Klasser, som ikke tage Del i Sangen, have havt særskilte Gymnastikøvelser 1 Time om Ugen.

Oversigt

over Skolens Arbejde

fra August 1878 indtil Udgangen af Maj 1879.

Dansk.

- I st. Kl. Matzens Læsebog, 3die Del, benyttet til Oplæsning og Analyse. Bojesens Sproglære med Forbigaaelse af adskillige Anmærkninger. Vers udenad efter Læsebogen. 34 hjemmeskrevne Stile og 12 skriftlige Arbejder paa Skolen.
- Real. som den studerende Afdeling. Desuden er en særskilt Ugetime anvendt til skriftlige Øvelser (19 Separatstile) samt Oplæsning og Indøvelse af Sproglæren.
- II Kl. Matzens Læsebog, 3die Del, benyttet til Læsning og Analyse. Bojesens Sproglære med Forbigaaelse af enkelte Anmærkninger. Ugentlig en hjemmeskreven Stil og en Diktatstil. 63 Stile.
- Real. Særtimen er anvendt til skriftlige og mundtlige Øvelser. I alt 19 Separatstile.
- III Kl. Arentzens og Thorsteinssons nordiske Mythologi gennemgaaet; i Forbindelse hermed læst Oehlen-

schlägers Nordens Guder, Baldur hin gode, Hakon Jarl, Axel og Valborg. 53 skriftlige Arbejder, hvoraf 24 ere udførte hjemme, 29 paa Skolen.

— Real. Den særskilte Ugetime er anvendt til skriftlige Arbejder. Hidtil 30 Stile.

IV st. Kl. M. Hammerichs »Danske og norske Læsestykker« ere benyttede til Oplæsning og til Meddelelse af Kundskab om dansk Litteratur; desuden læst udvalgte Stykker af Holberg, Oehlenschläger, Heiberg og Hauch. 33 Stile, hvoraf 11 ere skrevne paa Skolen.

— Real. Der er oplæst udvalgte Stykker af de vigtigste danske Forfattere og dertil knyttet biografiske og litteraturhistoriske Oplysninger. Den græske Gudelære er mundtlig gennemgaaet og i Forbindelse hermed læst udvalgte Partier af Iliaden og Odysseen i Wilsters Oversættelse. — Skriftlige Arbejder som den studerende Afdeling.

V Kl. Den danske Litteraturhistorie er gennemgaaet til og med Holberg og belyst ved forelæste Stykker af de vigtigste Værker. 21 skriftlige Udarbejdelser.

VI Kl. Litteraturhistorie sammen med V Klasse. 20 skriftlige Udarbejdelser.*)

*) Opgaverne til Udarbejdelserne have været følgende:

En Sejltur i Guldborgsund. — Have vi altid Lov til at haabe? — Beskrivelse af Nykjøbings Torv. — Kjærlighed til det hjemlige og Længsel efter det fjerne. — Hvorledes faar en Gave sit rette Værd for Giveren og for Modtageren? — Hvorledes kan Iagttagelse af andre være af Betydning for os selv? — Den danske Adels Opkomst og Udvikling i Middelalderen. — Paavisning af hedenske Forestillinger i vore Folkeviser fra Middelalderen. — At paavise Grundene til den korte Varighed af Hellenernes politiske Velmagt. — Maa vi staa

Oldnordisk (og Svensk).

- V Kl. Wimmers Læsebog, 2den Udgave, Side 41—53, 61—73. Det vigtigste af Formlæren efter Wimmer, 2den Udgave.
- VI Kl. Wimmers Læsebog, 2den Udgave, Side 26—34, 45—107, 114—118, 132—135; desuden repeteret S. 1—26 og 34—36. Wimmers Formlære, 2den Udgave; lejlighedsvis er ogsaa den 1ste Udgave benyttet. Der er meddelt Klassen et kort Omrids af den oldnordiske Litteraturhistorie med særligt Hensyn til Læsebogens Stykker.

Af M. Hammerichs svenske Læsestykker have V og VI i 14 Fællestimer oplæst og oversat: nogle Folkesagn, en Del af Almquists Grimstahanns nybygge, Prosastykker og Digte af Geijer, Tegnér, Runeberg. Hvor Lejlighed frembød sig, anstilledes Sammenligninger med Oldnordisk, Dansk og Engelsk.

Latin.

- I st. Kl. C. Listovs latinske Elementarbog. Af Cornelius Nepos: Hannibal. Af Madvigs Sproglære, forkortet Udgave: det vigtigste af Formlæren. Skriftlige

paa Romernes eller Karthagernes Side i de puniske Krige? — Skildring af Hamlets Karakter (Hovedpersonen i Shakspeares Tragedie). — Buffon: Discours sur le style (Oversættelse af et Brudstykke). — Ægte og uægte Dannelse. — Vejrligets Stemninger. — »At gjøre Lykke« og »at være lykkelig«. — At paavise, hvorledes de forskjellige Racer og Folk have ydet deres Bidrag til den europæiske Fælles-Kultur. — Om Eneboer-Livet, dets Oprindelse, dets historiske og almen-menneskelige Betydning. — Handelsforholdenes Udvikling i Oldtiden. — Homo sum: humani nihil a me alienum puto. — Fordele og Farer ved Rigdom. (Halvaarsproven).

Øvelser paa Skolen en Gang om Ugen, tilsidst nogle Hjemmestile.

- II st. Kl. Cæsars Gallerkrig, 1ste Bog, Kap. 1—38. 25 Hexametre ere opskrevne og lærte udenad. Der er indøvet et Udvalg af Gloser og Talemaader efter Bruns »Hjælpebog til Cæsars Gallerkrig« Side 22—31. Af Madvigs Sproglære Formlæren fuldstændigere samt Ordføjningslærens første Afsnit. Ugentlig en Hjemmestil, mundtlige og skriftlige Øvelser paa Skolen, i alt 31 Hjemmestile, 63 Skolestile.
- III st. Kl. Cæsars Gallerkrig, 5te Bog, Kap. 41—58; Ciceros Tale for lex Manilia; af Ovids Forvandlinger (Blochs Udvalg) Pyramus og Ceres, i alt 430 Vers. Af Madvigs Sproglære er læst det vigtigste af Ordføjningslærens andet Afsnit, Formlæren og Ordføjningslærens første Afsnit ere repeterede. Ugentlig 2 Hjemmestile og mundtlige og skriftlige Øvelser paa Skolen. Hidtil 62 Hjemmestile og 32 Skolestile.
- IV st. Kl. Ciceros Tale for Sextus Roscius; Livius 7de Bog, Kap. 1—21; Cæsars Gallerkrig, 1ste Bog, Kap. 1—39. Blochs Udvalg af Ovids Forvandlinger: Verdensaldrene, Deucalion, Battus, Cadmus, Cadmus' Forvandling, Perseus (til Vers 301). Det vigtigste af Madvigs Sproglære, forkortet Udgave. Enkelte Stykker af Tregders Mythologi. Ugentlig 2 korte Hjemmestile og mundtlige eller skriftlige Øvelser paa Skolen; i alt 66 Hjemmestile, 32 Skolestile.
- V Kl. Livius' 10de Bog; Ciceros Lælius; Tacitus, Udvalg af Bricka og Thomsen, Side 34—75; Horats' Oder, 1ste Bog; Virgils Æneide, 2den Bog. Kursorisk

er læst: Sallusts Jugurtha, Kap. 5—30, 32—65; Ciceros fjerde verrinske Tale, Kap. 1—25. Af Madvigs Sproglære er Syntaxen læst, af Bojesens Antikviteter Afsnittet om Magistraterne. Der er skrevet 34 Versioner, mest i Hjemmet, af og til paa Skolen.

VI Klasse. Tacitus, Udvalg af Bricka og Thomsen, Side 80—126; Ciceros tusculanske Undersøgelser, 1ste Bog; Virgils Æneide, 2den Bog; Horats' Oder, 4de Bog og *carmen sæculare*, Breve, 2den Bog; Madvigs Udvalg af latinske Digtere (3die Udgave): Catull (1—8), Tibull (1—4), Properts (1, 2, 4—7, 13), Martial.

Desuden repeteret det tidligere i V Kl. læste af Cicero, Livius og Horats. Kursorisk er læst: Seneca de constantia sapientis, Flemmers Udvalg af Sueton, Side 2—20, 12 af Ciceros Breve (omtrent 30 Sider). Madvigs Sproglære repeteret. Bojesens romerske Antikviteter (3die Udg.), Side 18—69, 131—157. Tregders Litteraturhistorie, S. 123—174 og Udvalg af Resten. 42 Versioner ere skrevne, deraf 7 paa Skolen.

Til Afgangsexamen opgives: Ciceros Tale for Sex. Roscius, Cato major, 1ste Bog af tusculanske Undersøgelser; Livius' 9de Bog; Udvalg af Tacitus ved Bricka og Thomsen, S. 80—126; Virgils Æneide, 2den Bog; Horats' Oder, 3die og 4de Bog med *carmen sæculare*, Breve, 1ste og 2den Bog; Madvigs Udvalg af latinske Digtere (3die Udg.): Catull 1—8; Tibull 1—4; Properts 1, 2, 4—7, 13; Martial.

Græsk.

III st. Kl. Bergs Forskole, Side 1—20, med Forbigaaelse af nogle Exempler. De fleste danske Stykker ere tillige skrevne. Xenofons Anabasis, 3die Bog, Kap.

1 (§ 1—15) og 3. Det vigtigste af Bøjningslæren efter Bergs Formlære.

IV st. Kl. Xenofons Anabasis, 2den Bog; Homers Odysseé, 3die Bog. Bergs Formlære. Af Tregders Mythologi er læst 4de Kapitel: Heroerne.

V Kl. Fortællinger af Herodots Historie ved Berg, Side 1—4, 7—12, 19—29, 34—45, 72—81; Platons Apologi; Xenofons Mindeskraft, af 1ste Bog Kap. 1, 5, 7, af 2den Bog Kap. 1—5, 7—10; af Homers Iiade 6te Bog og 2den til Vers 393, af Odysseen 6te og 7de Bog; af Tregders Anthologia Græca hom. Hymner 5, 6, Elegier og æolisk Lyrik som Dimittenderne. Tregders Mythologi forfra til Heroerne. Bergs Formlære er paa ny gennemgaaet, Madvigs Ordføjningslære benyttet paa Klassen.

VI Kl. Fortællinger af Herodot ved Berg, Side 101—118, i øvrigt det samme som V Kl. Desuden er repe- teret hvad der var læst i V Klasse i forrige Skole- aar. De væsentligste Partier af Det græske Stats- liv ved Christensen, af Tregders Litteraturhistorie og Mythologi.

Til Afgangsexamen opgives: Fortællinger af Herodots Historie ved Berg. Side 1—4, 7—12, 19—29, 34—45, 72—118; Xenofons Mindeskraft, af 1ste Bog Kap. 1, 5, 7, af 2den Bog Kap. 1—5, 7—10; Platons Apologi og Kriton; Demosthenes' 1ste og 3die olynthiske Tale; Homers Iiade I. II til Vers 393, og VI. Odysseens II, VI, VII og X; af Tregders Anthologia Græca, 2den Udgave: Hom. Hymner 5, 6, Elegier 1, 4, 7, 9, 12, 15, alle Epigrammerne, æolisk Lyrik 8, 11, 12, 13, 18, 24, i alt 332 Vers.

Tysk.

I Kl. Kapers Læsebog for Mellemlklasserne, Side 1—58; af Hjørts Sproglære ved Kaper det vigtigste af

Formlæren med Undtagelse af de uregelrette Verber. De hyppigst forekommende af disse ere indøvede mundtlig.

- Real. Skriftlig og mundtlig Indøvelse af Sproglæren efter Listovs Elementarbog i en særlig Ugetime.
- II Kl. Kapers Læsebog for Mellemlærerne, S. 115—148, 150—153, 171—187, 189—191, 193—201. Læst og indøvet det vigtigste af Formlæren (Hjorts Sproglære ved Kaper). Gloser udenad sammen med Læsebogen.
- Real. 1 ugentlig Særtime. Mundtlige og skriftlige Øvelser efter Kapers Stiløvelser for Begyndere. Enkelte Dele af Sproglæren særskilt gennemgaaede. 31 Hjemmestile, 17 Skolestile og Diktater.
- III Kl. Kapers & Simonsens Læsebog for de højere Klasser, Side 52—79, 104—116, 192—196, 199—205, 210—218, 242—251. Som Maanedslæsning efter samme Bog Side 36—52, 122—128, 158—175. Formlæren efter Hjort ved Kaper. Gloser indøvede med Læsebogen.
- Real. 1 ugentlig Særtime. Mundtlige og skriftlige Øvelser efter Kapers Stiløvelser for Mellemlærerne. Ordføjningslæren særskilt gennemgaaet efter Hjort ved Kaper. 1 Hjemmestil ugentlig (i alt 31). 15 skriftlige Arbejder paa Skolen.
- IV Kl. Kapers & Simonsens Læsebog for de højere Klasser, S. 218—242, 254—260, 263—266, 272—297, 304—334. Dels efter Forberedelse, dels ex tempore den største Del af den poetiske Afdeling i Læsebogen. Som Maanedslæsning Schiller's Wallenstein's Lager og Chamisso's Peter Schlemihl. Sproglæren efter Kaper. Gloser indøvede med

Læsebogen og særskilt. Øvelser i Oversættelse fra Bladet.

— Real. 1 ugentlig Særtime. Mundtlig og skriftlig Stil efter Kapers Stiløvelser for de højere Klasser. 1 ugentlig Hjemmestil. I alt 34 Hjemmestile og 35 Stile paa Skolen.

V Kl. Hjorts Læsebog, pros. Afdeling II, S. 152—168, 173—175, 176—187, 221—239. Flere Afdelinger af Schiller's *Geschichte des Abfalls der Niederlande*. Toepfers Udvalg af den nyere tyske Litteratur, 1ste og 2det Hefte. Hoffmann: *Des Veters Eckfenster og Doge und Dogaresse*. Goethe's *Egmont* samt *Hermann und Dorothea*. Oversættelse fra Bladet i Hjorts Læsebog og forskjellige større og mindre Digte. Iversens Sproglære repeteret og udfyldt med Afsnit af Hjorts større Sproglære. Litteraturhistoriske Oversigter og Notitser dels mundtlig meddelte, dels knyttede til Afsnit af Abrahams' Litteraturhistorie.

Fransk.

I Kl. Borring, *Manuel de langue française*, S. 117—126, 131—172. Ploetz, *Syllabaire français*, S. 29—47. Det vigtigste af Formlæren efter Abrahams' Grammatik. 28 hjemmeskrevne Stile (Oversættelse af de danske Stykker i Ploetz's Syllab.).

II Kl. Sicks Læsebog til Skolebrug, 2den Afdel., 1870: S. 1—2, 3—5, 19—43, 73—80, 92—95, 102—115, 146—155. Ploetz, *Syllabaire français*, S. 56—89. Formlæren fuldstændigere efter Abrahams' Grammatik. 30 hjemmeskrevne Stile (Oversættelse af de danske Stykker i Ploetz' Syllab.).

- III Kl. Borring, *Études littéraires*, 7de Udg., S. 162—186, 211—230, 289—294, 426—448, 449—454. Formlæren efter Abrahams' Grammatik. 27 Hjemmestile (de første Stykker af Borrings Stiløvelser og de sidste danske Stykker i Ploetz' Syllab.).
- IV Kl. Borring, *Études littéraires*, 7de Udg., S. 1—20, 46—62, 119—147, 181—186, 211—230, 270—288. Som Maanedslæsning: *Au coin du feu par Ém. Souvestre*. Formlæren er repeteret efter Abrahams' Grammatik.
- Real. som den studerende Afdeling. Desuden er 1 ugentlig Særtime benyttet til Oversættelse fra Dansk af lette Exempler, Extemporallæsning og Indøvelse af Grammatik og Gloser.
- V Kl. Ploetz, *Manuel de littérature française*, 1871, S. 286—339, 343—371, 373—441, 443—462; som Maanedslæsning er læst Molière, *Les fourberies de Scapin* og Laboulaye, *Abdallah*. Efter Abrahams' Grammatik er Formlæren repeteret; af Syntax er lektievis læst Side 118—147, 174—180. Gloser ere lærte udenad efter Pios Samling. Ugentlig 2 korte Hjemmestile (i alt 66) og mundtlig Oversættelse fra Dansk.
- VI Kl. Samme Bog som i V Kl., S. XV—XLVIII, 54 til 60, 595—611, 615—636, 659—671, 674—725, 729, 734—753. Som Maanedslæsning: Corneille, *Le Cid*; Molière, *Les fourberies de Scapin* og nogle af Tøpfers *Nouvelles génevoises*. Abrahams' Grammatik. En Hjemmestil om Ugen, desuden skriftlige og mundtlige Øvelser paa Skolen, i alt 36 Hjemmestile, 14 Skolestile.

Engelsk.

- I Rkl. Læst og indøvet de 72 første Stykker af J. Listovs Ledetraad, 1ste Afdeling. Jævnlig Øvelse i at nedskrive de læste Stykker.
- II Rkl. Af Listovs Ledetraad, 1ste Afdeling, Side 62—71; af 2den Afdeling de 91 første Stykker. I Regelen hver 3dje Time Øvelse i at nedskrive de danske Stykker paa Engelsk.
- III Rkl. Listovs Ledetraad, 2den Afdeling, fra Stykket 92 til Bogens Ende. Af Læsestykker og Stiløvelser, 1ste Afdeling, de første 24 Stykker; af Læsestykkernes 2den Afdeling Side 3—26. Jævnlig skriftlige Øvelser paa Skolen.
- IV Rkl. Listovs Læsestykker og Stiløvelser, 1ste Afdeling. Størsteparten af de danske Stykker ere oversatte og nedskrevne paa Engelsk; til Prøven opgives kun Stykkerne af ulige Nr. Af Læsestykkernes 2den Afdeling Side 3—103, 139—170, 178—204, 207 til 209, 213—215. Det fornødne af Formlæren efter Rosing og 2den Afdeling af Listovs Ledetraad.
- V Kl. Listov, *The English Reader*, Side 1—XXXII, Side 1—34 og 62—95. De tilsvarende »Dansk-engelske Øvelser« ere mundtlig og skriftlig oversatte. Det vigtigste af Rosings Formlære.
- VI Kl. *The English Reader* ved Listov, Side 68—105; af Bogens dansk-engelske Øvelser ere Stykkerne 53 til 94 først mundtlig oversatte, derefter nedskrevne som Stil. Forskjellige Afsnit i Listovs Udvalg af engelske Forfatteres Skrifter, 2det Hefte. — Til Afgangsexamen opgives: *The English Reader*, Side 1—105, og Udvalg II, Side 24—64, 90—101.

Religion.

- I Kl. Assens' Bibelhistorie (mindre Udgave) fra Begyndelsen til Kong Saul (Side 1—45). Balslevs Forklaring til Luthers Katekismus § 1—56 (til »Den første Artikel«). Psalmer: Nr. 15, 19, 39, 67, 71, 82, 149, 205, 251, 375.
- II Kl. Assens' Bibelhistorie: G. T.'s Historie fra Salomons Død til og med Bjergprædikenen (Side 59—116). Balslevs Forklaring § 66—110 (fra den anden Artikel til Alterens Sakrament). Psalmer: Nr. 15, 19, 35, 63, 149, 205, 227, 286, 310, 321.
- III Kl. Assens' Bibelhistorie fra Jesu andet Ophold i Jerusalem til Bogens Ende og repeteret hele N. T.s Historie. Hele Balslevs Forklaring repeteret.
- V Kl. Johannes-Evangeliet fortolket. — Fortalt Oldtidens Kirkehistorie.
- VI Kl. Oldtidens Kirkehistorie fortalt. — Af Matthæus' Evangelium gennemgaaet Kapitlerne 11—20.

Historie.

- I Kl. Blochs Lærebog for Realskoler: Nordens Historie i Middelalderen (I, 153—222) og i den nyere Tid til Christian den 5tes Død (II, 71—105).
- II Kl. Samme Bog: Danmarks Historie fra Frederik den 3djes Død til 1788 (II, Side 99—127), Middelalderens Historie (I, 95—153; 222—224) og den nyere Tids Historie til 1660 (II, 1—41).
- III Kl. Samme Bog: Oldtidens Historie (I, S. 1—94) og af den nyere Historie Østerrig og Preussen til 1795, Nordens Historie fra c. 1700 til c. 1792, Rusland og Polen til 1796 (II, S. 62—71, 104—131, 131 til 139).

- Real. I en særskilt Ugetime efter samme Lærebog: Europas Historie i Middelalderen og i den nyere Tid til c. 1660 (I, S. 95—153; II, S. 1—41).
- IV Kl. Samme Bog: Den nyere Tids Historie fra 1660 til Nutiden (II, S. 42—71, 132—223) samt af Oldtidens Historie efter Thrige: Roms Historie indtil Kejserdømmet (Side 111—177). Det sidstnævnte Afsnit er særskilt læst af den studerende Afdeling.
- Real. I en særskilt Ugetime (senere to Ugetimer) er Blochs Lærebog for Realskoler, 1ste og 2den Del, repeteret, med Undtagelse af hvad der i Aarets Løb er læst med den øvrige Klasse.
- V Kl. Thriges mindre Lærebog i den gamle Historie og Blochs Lærebog i Middelalderens Historie for de lærde Skoler. Begyndelsen af Middelalderen (til Korstogene) er dog læst efter Blochs Lærebog for Realskoler.
- VI Kl. Til Afgangsexamen er gennemgaaet det hele historiske Kursus efter Thriges og Blochs Lærebøger for de lærde Skoler. Dog er Blochs Lærebog for Realskoler benyttet til den nyere Historie fra 1660 til 1789, undtagen til Frankrigs Historie, der ogsaa i dette Tidsrum er læst efter Blochs større Bog.

Geografi.

- I Kl. Granzows Lærebog i Geografien fra S. 80 til 156.
- II Kl. Samme Bog fra S. 156 til 239.
- III Kl. Granzows Lærebog i Geografien fra S. 217 til Bogens Ende.
- IV Kl. Repetition af Thriges Geografi.

Arithmetik.

- I Kl. Læst og indøvet efter H. Smiths Arithmetik: Art.

1—77, de fire Regningsarter og lette Ligninger. Øvelser i praktisk Regning med Benyttelse af Chr. Hansens Regneopgaver II og III. Skriftlige Hjemmearbejder hver Uge.

- Real. 1 Time ugentlig anvendt til praktisk Regning.
- II Kl. Læst og indøvet efter Smiths Arithmetik: Art. 92—116, Proportioner og Potensopløftning. Praktisk Uddragning af Kvadratrod og Løsning af Ligninger af 1ste Grad med en Ubekjendt. Skriftlige Hjemmearbejder hver Uge.
- III Kl. Efter samme Bog er repeteret Art. 105 til 116, om Potensopløftning, og læst Art. 117—154, om Roduddragning og Decimalbrøk. Praktisk Løsning af Ligninger af 1ste Grad med flere Ubekjendte. Skriftlige Hjemmearbejder hver Uge.
- Real. 1 Time ugentlig anvendt til praktisk Regning med Benyttelse af Chr. Hansens Regnebog III eller til Indøvelse af arithmetiske Opgaver.
- IV Kl. Efter samme Bog er læst Art. 155—194, om Ligninger, Logarithmer, Rækker og Rentesregning. Repeteret hele Arithmetiken fra Proportioner. — Skriftlige Hjemmearbejder hver Uge.

Geometri.

- II Kl. Efter H. Smiths Geometri er læst Art. 1—143.
- III Kl. Efter samme Bog Art. 144—188.
- IV Kl. Efter samme Bog er læst Art. 189—211 og repeteret hele Geometrien.

Naturlære.

- III Rkl. Af K. Schmidts mindre Lærebog i Fysik er læst Side 1—197.
- IV Rkl. Efter samme Bog er læst Art. 93—141 og repe-

teret Art. 1—92. Johnstrup: »De kemiske Grundstoffer«, læst og repeteret hele Bogen.

V Kl. Efter K. Schmidts mindre Lærebog er læst og repeteret Art. 1—126.

VI Kl. Efter samme Bog er læst Art. 127—157 og repeteret Art. 1—126. Astronomi efter G. S. Jørgensens Lærebog.

Naturhistorie.

I Kl. Efter Lützens Begyndelsesgrundene af Dyrerigets Naturhistorie: Mennesket (S. 1—17) med Tilføjelser, og Pattedyrene (S. 17—35). Efter Vaupells Lærebog: Plantens Form (S. 1—40) med Tilføjelser om dens Liv og Sammensætning.

II Kl. Efter Lützens Lærebog: Leddyr (S. 167—227). Efter Vaupell: tokimbladede Planter (S. 86—129).

III Kl. Efter Lützens Lærebog: Bløddyr (S. 228—261), Mennesket (S. 1—17) med Tilføjelser, og Pattedyr (S. 17—35). Efter Vaupell: enkimbladede, nøgenfrøede og blomsterløse Planter (S. 130—166).

IV Kl. Afsluttende Repetition efter Lützens og Vaupells Lærebøger.

Tegning.

I Kl. Øvelser i Frihaandstegning efter Hetsch's 24 Øvelsestavler.

— Real. Samme Øvelser som den studerende Afdeling.

II st. Kl. Konstruktioner af Plangeometrien.

II Rkl. Konstruktioner af Plangeometrien og enkelte Gange Frihaandstegning.

III Rkl. Ovaler, Spiraler, Keglesnitlinier og Hjullinier.

IV Rkl. Ovaler, Spiraler, Keglesnitlinier og geometriske Konstruktioner.

Skydning.

Da Skolen i 1878 ikke kunde afholde Skydeøvelser paa den hidtil benyttede Bane ved Vesterskov, der af Øvrigheden var bleven kasseret som farlig for Færdselen, og ingen anden Bane var at opdrive, foretoges fra 26. August til 24. Oktober Skydeøvelser med Salonbøsse i Skolens Gymnastiklokale.

Disciplene i de to øverste Klasser og Realisten i IV Klasse have i 1878 14 Gange været samlede til denne Øvelse. Skydningen er foretaget staaende i frit Anslag.

Resultatet vil ses af følgende Oversigt:

Deltagernes Antal.	Afstand i Alen.	Antal af Skud.	Træffere.	Totalsum.	Middeltal.
10	10	70	68	169	2,41
10	15	290	289	649	2,24
10	20	332	331	670	2,02
10	25	214	207	365	1,70
10	30	152	137	232	1,53

Der har i 1878 ikke været afholdt nogen Præmieskydning.

Forberedelsesklassen.

(I yngre, II ældre Afdeling).

Dansk.

- I. Matzens Læsebog, 2den Del, benyttet til Oplæsning, Stavning og Analyse; Digte udenad efter samme Bog. Wulffs Sproglære. 90 skriftlige Arbejder paa Skolen, dels Diktat og Gjenfortælling, dels Øvelser til Indskærpelse af Sproglæren. Opgaverne have været af historisk, geografisk eller bibelhistorisk Indhold.
- II. Matzens Læsebog, 2den Del, benyttet paa samme Maade som i I. Wulffs Sproglære. 61 skriftlige Arbejder paa Skolen, af lignende Art som yngre Afdelings.

Tysk.

- I. J. Listovs Elementarbog fra Begyndelsen til Stykke 39. Hjælpeverberne og de regelrette Verber ere indøvede mundtlig. Jævnlig skriftlige Arbejder, bestaaende i Nedskrivning paa Dansk af de tyske Stykker. — Desuden er af Schneekloths Læsebog, 1ste Del, læst fra Side 67 til 90 med Forbigaaelse af enkelte Stykker.
- II. Schneekloths Læsebog, 1ste Del, Side 61 til 110, med Forbigaaelse af nogle Stykker. Stykker af J. Listovs Elementarbog ere anvendte til Nedskrivning efter Diktat og til Oversættelse fra Dansk til Tysk (1 Time ugentlig). Artiklernes, Substantivernes og Verbernes Bøjning er indøvet, væsentlig mundtligt. Endelig ere Gloser lærte udenad efter ovennævnte Læsebogs 1ste Afdeling.

Fransk.

- I. Borrings Manuel de langue française, Side 6—25. Hjælpeverbernes og de regelrette Verbers Bøjning.
- II som I. Desuden Ploetz, Syllabaire français, Side 1—30 og 15 Hjemmestile (Oversættelse af danske Stykker i Syllab.).

Religion.

- I. Balslevs Bibelhistorie forfra til Dommerne, det gl. Test.s hellige Bøger samt det nye Test.s Historie til Side 102. — Katekismus: Fader vor med Luthers Udlægning, de ti Bud og Troen med mundtlige Forklaringer. Af Psalmebogen: Nr. 19, 35, 71, 149, 251, 516.
- II. Balslevs Bibelhistorie forfra indtil »Kirkens Historie efter Apostlenes Dage«. — Katekismus: De ti Bud og Fader vor med Luthers Udlægning, Troen med mundtlige Forklaringer. De samme Psalmer som I.

Historie.

Blochs mindre Lærebog i Historie: Af Fædrelandshistorien Side 96—119 og 174—184, Oldtidens og Middelalderens Historie S. 1—96, den nyere Tids S. 120—140.

Geografi.

- I. Efter Granzows »Geografi til Brug ved Undervisningen i Skolen og Hjemmet« er læst den politiske Geografi, Side 154—209 og 216—230. 1 Time om Ugen er benyttet til Op-læsning og Forklaring af samme Bogs fysiske Afdeling.
- II. Det samme som I samt Side 231—252.

Regning.

Alle Elever have regnet efter Chr. Hansens Tavleregningsopgaver, II Del, de første 15 à 21 Sider; 1 Time om Ugen benyttet til Hovedregningsovelser. Den mindre og større Tabel ere stadig indøvede.

Naturhistorie.

Efter Lützens »Begyndelsesgrundene af Dyrerigets Naturhistorie (Lærebog i Zoologien Nr. 2«), 7de Oplag, er læst Side 17--112: Pattedyr og Fugle.

Tegning.

I & II. Øvelser i Frihaandstegning efter C. L. Petersens 2det til 4de Hefte; to af Eleverne have tegnet efter Hetsch's Fortegninger; de tegnede Konturer optrækkes med Tusk.

Skrivning.

Øvelser i de enkelte Bogstavtræk og Bogstaver samt Sammenskrift dels efter Lærerens Forskrift, dels efter Bjerrings Forskrifter.

V. Skolebeneficier.*)

Følgende Disciple have i dette Skoleaar havt

I. Fri Undervisning:

*C. B. Olivarius (VI), *J. M. Volquartz (VI), *E. Jespersen (V), *H. J. Posselt (V), *O. C. C. Kranker (V), *A. C. G. V. P. Münnich (IV), *C. G. Pontoppidan (III), F. V. Thomsen (II), V. Jespersen (I),

samt extraordinært som Lærersønner: *C. J. Neergaard (IV), F. Wittrup (I).

II. Nøjeste Stipendium (100 Kr.):

*J. M. Volquartz (VI), P. C. Lütken (III).

---

*) Mærket * ved et Navn betegner, at vedkommende Discipel nyder baade et Skolestipendium og fri Undervisning.

III. Mellemsste Stipendium (70 Kr.):

*C. B. Olivarius (VI), *E. Jespersen (V), *H. J. Posselt (V), *O. C. C. Kranker (V), J. P. S. Theil (IV), A. C. M. Jørgensen (II), H. F. Blicher (II).

IV. Laveste Stipendium (40 Kr.):

*C. J. Neergaard (IV), *A. C. G. V. P. Münnich (IV), *C. G. Pontoppidan (III).

De to Portioner af det Moltkeske Skolelegat for Embedsmænds Sønner (hver 40 Kr. halvårlig) bleve i 1878 af Administrationen for Grevskabet Bregentved udbetalte til E. Jespersen (V) og C. G. Pontoppidan (III).

Ved Afstemning paa et Lærermøde den 27. Juni 1878, i Henhold til Fundatsen af 1864 for Overlærer H. J. Blichers Legat § 4, tillagdes Legatets Aarsrente (40 Kr.) J. M. Volquartz i V (nu i VI) Klasse.

Kammerherre Treschow til Brahesborg har for 1878 tildelt Discipel i V Kl. H. J. Posselt en Portion af Gehejmekonferentsraad F. W. Treschows Legat til Skolehjælp for uformuende Dreng og Piger, stor 50 Kr. halvårlig.

VI. Bibliothek og videnskabelige Samlinger.

A. J. D. Hages Legat.

1. Regnskab for Legatet i Finantsaaret 1878—79.

1. Legatet ejede d. 31. Marts 1878:

a) en Panteobligation . . . Kr. 3000,00.

b) en Statsobligation	Kr.	200,00.
c) i Sparekasse	—	10,00.
d) kontant Beholdning	—	244,43.
2. Indtægt i Finantsaaret 1878—79:		
Kontant Beholdning d. 31. Marts 1878.	Kr.	244,43.
Renter for 1878	—	128,00.
Forpagtningsafgift (Forudbetaling) f. 1879	—	841,42.
		Kr. 1213,85.
3. Udgift i Finantsaaret 1878—79:		
Boghandlerregninger	Kr.	500,47.
Indbinding	—	131,29.
Udgifter til de naturhist. og fysiske Samlinger m. m.	—	320,27.
		÷ 952,03.
Kontant Beholdning d. 31. Marts 1879.	Kr.	261,82.
4. Legatet ejede d. 31. Marts 1879:		
a) en Panteobligation	Kr.	3000,00.
b) en Statsobligation	—	200,00.
c) i Sparekasse	—	10,00.
d) kontant Beholdning	—	261,82.

2. Bøger, kjøbte for Legatets Regning.

- Aarboeg, Historisk, 1879. Udg. af S. B. Thrige.
- Aarbøger for nordisk Oldkyndighed og Historie, udg. af det kgl. nordiske Oldskrift-Selskab. 1878, 2—4.
- Annalen der Physik u. Chemie. Neue Folge. Herausg. von G. Wiedemann. Lpz. 1878, 5—12. 1879, 1—4.
- , Beiblätter. Herausg. v. G. und E. Wiedemann. II, 6—12. III, 1—4.
- Archiv for Mathematik og Naturvidenskab. Udgivet af S. Lie, Worm Müller og G. O. Sars. Krist. III, 2—4 og Tillægshefte. IV, 1.
- , Historisk. Udg. af F. C. Granzow. 1878, 6—12. —

- Ny Række. Udg. af F. C. Granzow og S. B. Thrige. 1879, 1—5.
- Barfod, Imm., Den falsterske Gejstlighed Personallistorie. I—II (1 Bd.). Nykbg. F. 1851—54.
- Behm, E., u. H. Wagner, Die Bevölkerung der Erde. Jährliche Übersicht V. (Petermann, Mittheilungen, Ergänzungsheft 55). Gotha 1878. 4to.
- Bergsøe, V., Fra Mark og Skov. Populaire naturhistoriske Skildringer. 1—7.
- Bibliotheca historica. Herausg. v. W. Müldener. (Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen). XXV, 1877. 2. XXVI, 1878. 1.
- Cantù, C., Verdenshistorie, frit bearb. ved E. Holm og Ph. Weilbach. 57—59.
- Kong Christian den Fjerdes egenhændige Breve. Udg. ved C. F. Bricka og J. A. Fridericia. I (1632—33). 1878.
- Credner, G. R., Die Deltas. (Petermann, Mittheilungen, Ergänzungsheft 56). Gotha 1878. 4to.
- Danske Magazin. Fjerde Række. IV, 4. 1878. 4to.
- Fabricius, O., Horsens Kjøbstads Beskrivelse og Historie. 5—6. Odense 1878—79.
- Falbe-Hansen, V., og W. Scharling, Danmarks Statistik. 6—8. 1878—79.
- Forsyth, T. D., Ost-Turkestan u. das Pamir-Plateau. (Petermann, Mittheilungen, Ergänzungsheft 52). Gotha 1877. 4to.
- Kong Frederik den Førstes danske Registranter, udg. ved K. Erslev og W. Møllerup. 1—2. 1878—79.
- Fryxell, A., Berättelser ur Svenska historien. XLIV, XLV. Stockh. 1878.
- Hof- og Statskalender, Dansk. Statshaandbog for Aaret 1879.
- Höjer, M., Konungariket Sverige, en topografisk-statistisk beskrifning. 25—33. Stockh. 1878—79.
- Jørgensen, A. D., Den nordiske kirkes grundlæggelse og første udvikling. 5.
- Kiepert, H., Lehrbuch der alten Geographie. II. Berl. 1878.
—, Orbis terrarum antiqui tabula geographica. Berl. 1875. (Opklæbet, ferniseret, med Stokke).
- Kjærbølling, N., Skandinaviens Fugle, med særligt Hensyn til Danmark. Paa ny udg. af J. Collin. 19—21. fol.
- Linnæi, C., Fauna Svecica. Edit. 2. Stockh. 1761.
- Ljunggren, G., Svenska vitterhetens häfder efter Gustaf III:s död. III, 1. Lund.

- Maunoir, C., et H. Duveyrier, L'année géographique. Revue annuelle. IIme Serie. Tome 1—2. Quinzième (1876) et seizième (1877) année. 1878—79.
- Maurer, K., Udsigt over de nordgermaniske Retskilders Historie. 1—2. Krist. 1878.
- Meinert, F., Bidrag til de danske Myrers Naturhistorie. 1860. 4to.
- Meklenburgisches Urkundenbuch. X. 1346—1350. Nachträge zu Bd. I—X. Schwerin 1877. 4to.
- Mentzner, T. v., (J. U. Sörensson), Sverige och Norge jemte Danmark och Finland. Væggekort, opklæbet og paa Stokke.
- Meyer, H. A., u. K. Möbius, Fauna der Kieler Bucht. I—II. Lpz. 1865—72. fol.
- Mittheilungen aus der historischen Litteratur. Redig. v. F. Hirsch. VI, 3—4. VII, 1—2.
- Munk, E., Geschichte der Griechischen Literatur. 3. Aufl. neu bearb. v. R. Volkmann. I, 1. Berl. 1879.
- Müller, J., (Pouillet's) Lehrbuch der Physik u. Meteorologie. 8te Aufl., bearb. v. L. Pfaundler. II, 1; 2te Lief. 1879.
- , O. F., Vermium terrestrium et fluviatilium succincta historia. I—II. Haun. et Lips. 1773—74. 4to.
- Nielsen, O., Kjøbenhavns Historie og Beskrivelse. II, 1.
- Paulsen, A., Naturkræfterne, deres Love og vigtigste Anvendelser. 23—27. 1878—79.
- Petermann, A., Mittheilungen aus Justus Perthes' geographischer Anstalt. XXIV. 1878, 6—12. — Herausg. v. E. Behm u. M. Lindeman. XXV. 1879, 1—5. Gotha. 4to.
- Pfeiffer, C., Naturgeschichte deutscher Land- und Süßwasser-Mollusken. I—III (1 Bd.) Weimar 1821—28. 4to.
- Poulsen, C. M., Bornholms Land- og Ferskvands-Bløddyr. 1874.
- Przewalsky, N. M., Reise von Kuldscha über den Thian-schan an den Lob-Nor u. Altyn-Tag. (Petermann, Mittheilungen, Ergänzungsheft 53). Gotha 1878. 4to.
- Ranke, L. v., Sämmtliche Werke. XLII. (Zur Venezianischen Geschichte). Lpz. 1878.
- Die Ethnographie Russlands nach A. F. Rittich. (Petermann, Mittheilungen, Ergänzungsheft 54). Gotha 1878. 4to.
- Rosenørn, M. H., Greve Gert af Holsten og Niels Ebbesøn af Nörreris. 5. Randers 1878.
- Samlinger, Danske, for Historie, Topografi osv. Udgivne af C. Bruun, O. Nielsen og S. Birket Smith. Anden Række. VI, 3—4.

- Samlinger, Kirkehistoriske. Udg. af Selsk. for Danmarks Kirkehistorie ved H. F. Rørdam. Tredie Række. II, 2—3.
 — til jydsk Historie og Topografi. VII, 1—2. Aalb.
- Schiern, Fr., Nyere historiske Studier. II. 1879.
- Schliemann, H., Mycènes. Récit des recherches et découvertes faites à Mycènes et à Tirynthe. Ouvrage traduit de l'Anglais par J. Girardin. Paris 1879.
- Smith, S. Birket, Leonora Christina Grevinde Ulfeldts Historie. I. 1879.
- Soetbeer, A., Edelmetall-Produktion u. Werthverhältniss zwischen Gold u. Silber. (Petermann, Mittheilungen, Ergänzungsheft 57). Gotha 1879. 4to.
- Steenstrup, J. C. H. R., Normannerne. II. 1878.
- Teuffel, W. S., Geschichte der römischen Literatur. 3 Aufl. 1875.
- Thorsøe, A., Den danske Stats Historie fra 1814—1848. Anden Afdeling (1840—48). 1879.
- Tidsskrift, Botanisk, udg. af den botaniske Forening. Redig. af Hj. Kiærskou. Tredje Række. II, 3—4.
 — for Physik og Chemi. Udg. af A. Thomsen under Medvirksomhed af A. Paulsen og Th. Thomsen. XVIII, 1—5.
 — for popul. Fremstillinger af Naturvidenskaben. Femte Række. V, 3—6. 1878. — Udg. af C. F. Lütken og E. Warming. XXVI, 1—2. 1879.
 —, Geografisk, redig. af Ed. Erslev. II, 1878. 5—12 og Extrahefte. III, 1879. 1—2. 4to.
 —, Historisk, udgivet af den norske historiske Forening. Anden Række. II, 1—2. Krist. 1878.
 —, Naturhistorisk, stiftet af H. Krøyer, udg. af J. C. Schiødte. Tredie Række. XI, 1—2.
- Urkunden-Buch der Stadt Lübeck. VI, 1—2. 1878. 4to.
- Wallis, E., Illustreret Verdenshistorie. Ved L. Daae og A. C. Drolsum. III, 8. IV, 4—6. V, 7—8. VI, 1—2. Krist. 1878—79.
- Weber, G., Allgemeine Weltgeschichte. XIII, 2. XIV, 1.
- Weilbach, Ph., Dansk Konstnerlexikon. 10. 1878.
- Krarup Vilstrup, Kaart over Palæstina i 4 Blade, tegnet og lithograferet af F. Christiani. Aalb.
- Zeitschrift für die gesammten Naturwissenschaften. Redig. v. C. G. Giebel. Dritte Folge. 1878, 3—6.

Zeitschrift, Historische, herausg. von H. v. Sybel. Neue Folge. IV, 2—3. V, 1—2. — Register zu Band I—XXXVI. Bearb. v. M. Posner. 1878.

Zoologia Danica. Afbildninger af danske Dyr med populær Text. Udg. af J. C. Schiødte. 1. 1878. fol.

Til Skolens **fysiske Samling** er anskaffet: en Kubikcentimeterflaske med Thermometer indsmeltet i Proppen, en Literflaske, et Liebigs Svalerør af Glas, en Trefod og to Sandbade af Jern, forskjellige Kolber og Glas.

Til de **naturhistoriske Samlinger** er købt: et udstoppet Egern, et præpareret Fiskehoved og en Fjæsing. En Del Glas med Glaspropper ere anskaffede, desuden nye Mapper til Plantesamlingen. Forskjellige Gaver ere modtagne: fra Kapitain Brockdorff, Ekviperingshandler J. Bernth, Overlærer Lütken, Handelsagent Viale, Adjunkt Tryde og Skolens Rektor, endvidere fra Disciplene C. J. Neergaard, P. Lütken, H. Frederiksen, C. Struckmann, G. Pontoppidan, Jes Frederiksen, Holger Blicher, V. Ahlefeldt, C. Funder, C. Brehm, A. Willemoes, V. Holm, P. Koch, J. D. Friderichsen, M. Lenschau, A. Bentzen og fra Elev i Forberedelsesklassen G. Willemoes. — Skolens Exemplar af Sværdfisk (*Xiphias gladius*) er omsider afleveret i udstoppet Stand fra Konservator Conradsen.

Skolens Samling af **nordiske Oldsager**, som i Vinter er bleven ordnet og katalogiseret af Cand. Lassen, har erholdt adskillige Gjenstande, fornemmelig Flintsager, til Foræring af Disciplene V. Holm, C. Bolwig, V. Jepsen og Chr. Hansen.

**B. Bøger, anskaffede for Skolekassens
Tilskud eller givne af Ministeriet og andre.**

De fra Kirke- og Undervisningsministeriet sendte Skrifter ere her mærkede med †; ved * betegnes de Gaver, der skyldes Privates Velvillie.

† Aarbog for Kjøbenhavns Universitet, den polytekn. Lærestalt og Kommunitet for 1876—77, udg. af C. Goos. 1878. 4to.

† — — — for 1864—71, udg. af C. Goos. 1ste Hæfte. 1877. 4to.

† Aarsberetninger fra det kgl. Geheimearchiv. VI, 3. 1878. 4to.

† — — — og Meddelelser fra det store kgl. Bibliothek. Udg. af C. Bruun. III, 3. 1878.

Andersen, F. V., Nogle Betragtninger og Studier over og i Sammenhæng med Biskop Martensens »Den christelige Ethik«. 1879.

Arentzen, Kr., Baggesen og Ochenschläger. Literaturhistorisk Studie. VIII (1820—26). 1878.

* Asbjørnsen, P. C., Norske Huldre-Eventyr. 3. Udg. Christiania. 1870.

Beretning om forhandlingerne på det første nordiske filologmøde i Kbhavn 1876. Udg. af L. F. A. Wimmer. 1879.

† Buhl, F., Sproglige og historiske Bidrag til den arabiske Grammatik med udvalgte Textstykker. Disp. Lpz. 1878.

* Bulwer, Lytton, E., Devereux. Lpz. 1842.

* —, Eva and the Pilgrims of the Rhine. Lpz. 1842.

* —, Rienzi. Lpz. 1842.

Böttiger, C. W., Förklaring med anledning af ett utfall i den af G. Brandes utgifna skriften: Esaias Tegnér. Stockholm. 1878.

Collins, Wilkie, After Dark. Lpz. 1856.

Danmarks gamle Folkeviser. Udg. af Sv. Grundtvig. V, 2. 1878. 4to.

Dickens, Ch., A Christmas Carol in Prose; The Chimes; The Cricket on the Hearth. Lpz. 1846.

Eriksen, A. E., Dansk og norsk literaturhistorie til skolebrug. Krist. 1878.

Facciolati, J., Æg. Forcellini, J. Furlanetti, Lexicon totius Latinitatis, curante Fr. Corradini. III, 8—9. 4to.

- Flach, Das griechische Theater. Ein populär-wissenschaftlicher Vortrag. Tübingen. 1878.
- † Flindt, N., Den congenite syphilis. Disp. 1878.
- † Forelæsninger og Øvelser ved Københavns Universitet og den polytechniske Læreanstalt i 1878. I—II.
- † Fortegnelse over de 179 Studerende, der i 1878 have tilendebragt Afgangsexamen ved de lærde Skoler eller Adgangsexamen ved Universitetet. 4to.
- * Fædrelandet. Udg. af P. Carl Ploug. 39te Aarg. 1878. fol.
- † Gislason, K., Om helrim i første og tredje linie af regelmæssigt ›dróttkvætt‹ og ›hrynhenda‹. Univ.-Prg. 1877. 4to.
- Grimm, J. u. W., Deutsches Wörterbuch. Fortges. von M. Heyne, R. Hildebrand u. K. Weigand. IV, 1, 10. VI, 2—3. 4to.
- Heegaard, S., Mindre Arbeider. I. Om Intolerance især i Henseende til religiøs Overbevisning. 1878.
- Hermes, Zeitschrift für classische Philologie. Herausg. v. E. Hübner. XIII, 3—4. XIV, 1—2. Berl. 1878—79.
- Hildebrand, H. H., Fynden i Troas och Homeros' Troja. (Ur vår tids forskning. 24.) Stockh. 1878.
- † Holm, N., Klinisk Fremstilling af Lupusaffectionens Forhold til Scrophulosen, dens Diagnose og Behandling. Disp. 1878.
- † Holtén, C., Om Toner og Farver. Univ.-Prg. 1878. 4to.
- † Indbydelsesskrifter (26) til de offentlige Examina i de danske Skoler 1878, i Reykjavik 1877 og 1878.
- † — (17) til de offentlige Examina i de norske Skoler 1877.
- † — (34) til de offentlige Examina i de svenske Skoler 1878 (4to) og Redogörelse för Beskows skola 1876 og 1877. Stockh.
- Kaper, J., Tysk-Dansk-Norsk Haand-Ordbog. 1878.
- Koch, Ax., Språkhistoriska undersökningar om svensk akcent. Lund 1878.
- * Krarup-Hansen, C. J. L., Praktisk Anvisning ad AnskuelSENS Vei til geometrisk og perspektivisk Tegning. 2. Udg. 1879. 4to.
- Krogh Jensen, P., Geometriske Konstruktionsopgaver, ordnede til Skolebrug. 1878.
- † Kroman, K., Den exakte Videnskabs Indlæg i Problemet om Sjælens Existens. Disp. 1877.
- Købke, P., Om Runerne i Norden. Almenfattelig Fremst. 1879.

† Love og Expeditioner vedkommende Kirke- og Skolevæsen. Samlede og udg. af H. V. Skibsted. Ny Række. 1875 til 1877. 3.

Lovtidende for Kongeriget Danmark for Aaret 1878.

Marquardt, J., Römische Staatsverwaltung. III. (Marquardt J. u. Th. Mommsen, Handbuch der römischen Alterthümer. VI.) Lpz. 1878.

† Meddelelser fra Rentekammerarchivet. Udg. af J. Grundtvig. 1877.

Ministerialtidende for Kongeriget Danmark for Aaret 1878.

(Nyerup, R.) Udsigt over Nordens ældste Poesi og dens Litteratur. 1798.

— og K. L. Rahbek, Bidrag til den danske Digttekunsts Historie. I—II (1 Bd.) 1800—1801.

Nær og Fjern. Et Ugeblad, redig. af P. Hansen. VII, Nr. 309—VIII, Nr. 361.

Opfindelsernes Bog. Udg. af A. Lütken. 21—30. 1878—79.

Ordsprogskat, Dansk, eller Ordsprog, Skjæmtesprog m. m. Samlede, ordnede og udg. af E. Mau. 2—9. 1878—79.

† Oversigt over det kgl. danske Videnskabernes Selskabs Forhandlinger og dets Medlemmers Arbejder. 1876. Nr. 3. 1877. Nr. 2—3.

† Paludan, J., Om Holbergs Niels Klim, med særligt Hensyn til tidligere Satirer i Form af opdigtede og vidunderlige Reiser. Disp. 1878.

† Paulsen, A., Om den simple Chankers Natur og Forhold til Syphilis. Disp. 1878.

Pingel, V., Om Hovedmanglerne ved den lærde Skole. 1878.

Rahbek og Nyerup, Den danske Digttekunsts Middelalder fra Arrebo til Tullin. I—II. (1 Bd.) 1805 til 1808.

—, Udsigt over den danske Digttekunst under Kong Frederik den Femte. 1819.

Revue des deux mondes. 1878 $\frac{1}{6}$ — $\frac{16}{12}$. 1879 $\frac{1}{1}$ — $\frac{16}{2}$.

Roscoe, H. E., Kemiens første Grunde ved P. Waage. Kristiania 1878.

Rosenberg, C., Nordboernes Aandsliv fra Oldtiden til vore Dage. II. Den katolske Tid. 1. 1879.

† Samling af Love og Anordninger m. v. af mere almindelig Interesse. 1875—79. 4.

* *Scriptores Rerum Danicarum medii ævi, quos collegit et ador-*

- navit J. Langebek. Tom. IX. 1878. fol. (Gave fra den Hjelmsjerne-Rosenkroneske Stiftelse).
- Skilderie, Nyeste, af Kjøbenhavn. Udg. af S. Soldin. XXVII til XXX. (2 Bd.) 1817—18. 4to.
  - Skrike, A., Fortegnelse over samtlige ved Kjøbenhavns Universitet i 1828 indskrevne Studenter. Med et Tillæg. 1878.
- Skyde-Reglement for Fodfolket. Nyborg 1878.
- † Statistiske Meddelelser, trettende Bind. Udg. af det statistiske Bureau. 1877.
  - † Statistisk Tabelværk. Tredie Række, 32te Bd. Udg. af det statistiske Bureau. 1877. 4to.
  - * Steen, A. d., Den polytekniske Lærestalts første halvhundrede Aar 1829—1879.
- Stolpe, P. M., Dagspressen i Danmark, dens Vilkaar og Personer indtil Midten af det attende Aarhundrede. I. 1878.
- Sundén, D. A., Svensk språklära för elementar-läroverken. 3. uppl. Stockh. 1875.
- och J. E. Modin, Svensk stillära jämte ämnen till uppsatser på modersmålet. 2. uppl. Stockh. 1876.
- Tegnér, Es., Ninives och Babylons kilskriffter. (Ur vår tids forskning. 12.) Stockh. 1875,
- † Tidsskrift, Historisk, Fjerde Række. Udg. af den danske hist. Forening. Redig. af E. Holm. VI, 3. 1878.
  - † —, Femte Række. Udg. af den danske hist. Forening. Redig. af C. F. Bricka. I, 1. 1879.
  - , Nordisk, for Filologi. Ny Række. III, 4. IV, 1.
  - , Nordisk, för vetenskap, konst och industri. Utg. af Letterstedtska Föreningen. 1878, 4—8. 1879, 1—2.
  - , Theologisk, udgivet af C. H. Kalkar. 1878, 6—12. 1879, 1—4.
- Trier, H., Pædagogikken som Videnskab. Blik paa Opdragelsen i Fortid og Nutid. 1878.
- Udvalg af engelske Forfatteres Skrifter. Udgivet af J. Listov. III. 1878.
- Ugeskrift for Skolen. Redig. af C. Christensen og C. Engell. 1878, 23—52.
- * Wad, G. L., Meddelelser om Rektorerne paa Heilufsholm fra Skolens Stiftelse 1565 til 1878. Næstved 1878.
- Weber, T., Praktiske Materialier til Indøvelse af det engelske Sprogs Form- og Ordføjningslære samt Tegusætning. 1877.

- Weber, T., Glossarium til The Illustrated London Reading Book. 1878.
- , Glossarium til Routledge's British Reading Book. 1878.
- , Outlines of English Grammar. 1878.
- * Vejviser for Kjøbenhavn og Frederiksberg for 1878. Udgivet af T. Krack.
- † Winkel Horn, F., Peder Syv. En literærhistorisk Studie. Disp. 1878.
- Vor Ungdom, Tidsskrift for Opdragelse og Undervisning. Udg. af J. Pio, H. Trier og P. Voss. 1—2. 1879.
- Zeller, E., Die Philosophie der Griechen in ihrer geschichtlichen Entwicklung. I. Vierte Aufl. 1876. II, 1—2. Dritte Aufl. 1875 -79.

VII. Udsigt over Skolens Regnskaber for Aaret fra 1ste April 1878 indtil 31te Marts 1879.

Indtægter og Udgifter ere i Finantsaaret 1878—79 passerede Skolens Kasse saaledes:

Indtægt.

Kassebeholdning den 31. Marts 1878:

Skolens Hovedfond tilhørende .	Kr. 2930,81.	
Hages Legat	— 244,43.	
Stipendiefonden	— 118,80.	
		Kr. 3294,04.
Jordebogs-Indtægter med Fradrag af de Ud-		
gifter, der forlods afholdes	— 4144,42.	
Renter af Hovedfondens Kapitaler	— 1816,79.	
Indfriet Obligationsgjæld til Hovedfonden	— 1594,33.	
Udtaget af Sparekasseindskud	— 5,65.	
Skolekontingenter	— 5016,00.	
		<hr/>
	At overføre	Kr. 15870,75.

	Overført Kr. 15870,75.
Indtægter af Hospitaler	— 416,00.
Forskjellige ekstraordinære Indtægter	— 2,00.
Indeholdt i Lærernes Lønninger	— 919,73.
Bibliothekets særlige Indtægter (Hages Legat) —	969,42.
Stipendiefondens Indtægter (derunder udtaget Sparekasseindskud: Kr. 5020,00).	— 8429,30.
Indfriet Obligationsgjæld til Stipendiefonden. —	2000,00.
Tilskud fra den almindelige Skolefond	— 22300,00.
	<hr/>
	Kr. 50907,20.

Udgift.		Bevilget.
Faste Lønninger	Kr. 23776,55.	
Inspektionshonorar	— 200,00.	
Pedellens Løn	— 352,00.	
Timeundervisning	— 1692,75.	
Pensioner	— 2140,90.	
Bibliothek og videnskabelige Samlinger	— 499,95.	(500,00).
Bygningers Vedligeholdelse	— 733,88.	(900,00).
Badehusleje	— 90,00.	(100,00).
Inventariets Vedligeholdelse	— 362,58.	(364,00).
Brændsel og Belysning	— 804,02.	(900,00).
Kommunale Skatter og Afgifter —	287,16.	
Regnskabsføringen	— 640,00.	
125 Tdr. Byg til Stipendiefon- den	— 1423,75.	
Forskjellige Udgifter	— 720,82.	(760,00).
Til Riffelskydning	— 132,24.	(200,00).
Indsendt for Lærerne til Liv- renteanstalten	— 919,73.	

At overføre Kr. 34776,33.

Overført Kr.	34776,33.
Udsat mod Panteobligation. . . —	1600,00.
Bibliothekets særlige Udgifter	
(Hages Legat) . . . . . —	952,03.
Stipendiefondens Udgifter . . . —	1058,19.
Indsat i Sparekasse . . . . . —	800,00.
Udsat mod Panteobligation. . . —	8300,00.

	Kr. 47486,55.

Kassebeholdning d. 31. Marts 1879:

Hovedfondens . . . . . Kr.	2768,92.
Hages Legat . . . . . —	261,82.
Stipendiefonden. . . . . —	389,91.

	— 3420,65.

	Balance Kr. 50907,20.

Af de fra den almindelige Skolefond modtagne Kr. 22300,00 ere Kr. 2140,90 til Pensioner, Kr. 1423,75 til Stipendiefondens 125 Tdr. Byg; Resten Kr. 18735,35 bliver saaledes Fondens Tilskud til Skolens egne Fornødenheder.

Stipendiefonden.

Indtægt.

Stipendiefondens Kassebeholdning d. 31. Marts	
1878. . . . . Kr.	118,80.
Renter af Fondens Kapitaler . . . . . —	1975,64.
Rente af Jessens Legat . . . . . —	9,91.
125 Tdr. Byg à Kr. 11,39. . . . . —	1423,75.
Indfriet Obligationsgjæld . . . . . —	2000,00.
Udtaget Sparekasseindskud . . . . . —	5020,00.

	Kr. 10548,10.

Overført Kr. 10548,10.

Udgift.

Udbetalte Stipendiedelev . . .	Kr.	190,00.
Understøttelse til Studenter . . +		800,00.
Regnskabsføringen . . . . . —		68,19.
Indsat i Sparekasse . . . . . —		800,00.
Udsat mod Panteobligation . . —		8300,00.
		Kr. 10158,19.

Stipendiefondens kontante Kassebeholdning den

31. Marts 1879 . . . . . Kr. 389,91.

Skolens Examina

agtes i Aar afholdte i følgende Orden.

I. Den skriftlige Del.

Lørdag den 14de Juni.

Kl. 8—11 V Fransk Stil.
 — III, II, I Dansk Udarbejd.
 [11½—2 Forb. Dansk Udarbejdelse.]

Mandag den 16de Juni.

Kl.		Kl.	
8—12 DIM. *)	Dansk Udarbejdelse	8—11	II Arithm. Udarb.
	II (bekjendt Stof).	—	I Arithm. Udarb.
— IV **)	Dansk Udarbejdelse.	4—7½	V Dansk Udarb. II.
4—8 DIM.	Fransk Stil.	4—7	III Arithm. Udarb.
— IV	Arithm. Udarbejd.	[4—6½	Forb. Regning.]

Tirsdag den 17de Juni.

8—12 DIM.	Oversættelse fra	8—11½	V Overs. fra Latin.
	Latin.	8—11	III st. Latinsk Stil.
— IV st.	Latinsk Stil.	—	III R Tysk Stil.
— IV R	Tysk Stil.	8—10½	II st. Latinsk Stil.
4—8 DIM.	Dansk Udarbejdelse	[8—10½	Forb. a Fransk Stil].
	I (fri Opgave).	4—8	V Dansk Udarb. I.
— IV	Geometrisk Udar-	4—6½	II R Tysk Stil.
	bejdelse.	—	Ist. Latinsk Stil.
		—	IR Engelsk Stil.

*) I Afgangsprøven deltager som Privatist J. G. Heie, f. 11/12 1857 (bestod i Januar 1876 IV Klasses Afslutningsprøve som Privatist ved Haderslev Læreres Skole).

**) Af IV Klasse stiller en Discipel sig til Realafgangsexamen af højere Grad.

II. Den mundtlige Del af Proverne.

Mandag den 23de Juni.

- Kl. 8 DIM. Fransk, *Neergaard*.
- 11 IV Tysk, *Wittrup*.
- 5 DIM. Oldnordisk, *Listov*.

Onsdag den 25de Juni.

- 8 DIM. Latin, *Nielsen*.
- 11 DIM. Engelsk, *Listov*.
- 12 $\frac{1}{2}$ IVR Engelsk, *Listov*.

Tirsdag den 1ste Juli.

- 9—11 $\frac{1}{4}$ V Græsk, *Listov*.
- 9—10 $\frac{1}{2}$, 12—1 $\frac{1}{2}$ II Historie, *Skovgaard*.
- 9—10 $\frac{3}{4}$, 12—1 $\frac{3}{4}$ I Naturhistorie, *Tryde*.
- 9—11 $\frac{3}{4}$ Forber. Tysk, *Lassen*.
- 12 $\frac{1}{2}$ —2 III Historie, *Wittrup*.
- 5 Almindelig Sangprøve.
- 5 $\frac{3}{4}$ Almindelig Gymnastikprøve.

Onsdag den 2den Juli.

- 9—11 IV Fransk, *Skovgaard*.
- 9—10 $\frac{1}{2}$, 12—1 $\frac{1}{2}$ II Arithmetik, *Tryde*.
- 9—11 $\frac{3}{4}$ Forber. Dansk, *Nielsen*.
- 12—1 $\frac{3}{4}$ V Oldnordisk, *Elmquist*.
- 12 $\frac{1}{2}$ —2 III Tysk, *Wittrup*.

Torsdag den 3die Juli.

- 8—10 V Historie, *Skovgaard*.
- 8—10 III Naturhistorie, *Tryde*.
- 8—10 I st. Latin, *Nielsen*.
- 8—10 IR Engelsk, *Lassen*.
- 11—2, 4—8 Optagelsesprøve for Nyanmeldte.

Fredag den 4de Juli.

- Kl. 9—10^{1/2}, III Geografi, *Lassen*.
- 9—10^{1/2}, 12—1^{1/2} II Fransk, *Neergaard*.
- 9—10^{3/4}, 12—1^{3/4} I Arithmetik, *Tryde*.
- 9—11^{1/4} Forber. Religion, *Listov*.
- 11—11^{1/2} V Tysk, *Wittrup*.

Løvedag den 5te Juli.

- 8 IV Naturhistorie, *Tryde*.
- 8—9^{3/4}, 11—12^{3/4} I Religion, *Skovgaard*.
- 11 IV Geografi, *Lassen*.
- 12—1^{1/2} III Geometri, *Bertelsen*.
- 5—6^{1/2} III Arithmetik, *Bertelsen*.
- 5—7 II st. Latin, *Elmquist*.
- 5—6^{3/4} IIR Engelsk, *Lassen*.

Mandag den 7de Juli.

- 8 IV Matematik, *Bertelsen*.
- 8—9^{1/2} II a Tysk, *Wittrup*.
- 8—9^{3/4}, 11—12^{3/4} I Historie, *Elmquist*.
- 8—10^{3/4} Forber. Fransk, *Neergaard*.
- 11 DIM. Naturlære, *Bertelsen*.
- 12—1^{1/2} V Engelsk, *Skovgaard*.
- 12^{1/2} IVR Naturlære, *Bertelsen*.
- 5 DIM. Græsk, *Listov*.
- 5—6^{1/2} III st. Græsk, *Nielsen*.
- 5—6^{1/2} II b Tysk, *Wittrup*.

Tirsdag den 8de Juli.

- 8 DIM. Historie, *Skovgaard*.
- 8—9^{1/2}, 11—12^{1/2} II Geometri, *Tryde*.
- 8—10^{3/4} Forber. Geografi, *Elmquist*.
- 11 IV st. Latin, *Nielsen*.
- 12—2 V Fransk, *Neergaard*.
- 5—5^{3/4} IIR Engelsk, *Lassen*.
- 5—7^{3/4} I Dansk, *Wittrup*.

Onsdag den 9de Juli.

- Kl. 9—10³/₄ III st. Latin, *Neergaard*.
 — 9—10¹/₂, 12—1¹/₂ II Religion, *Skovgaard*.
 — 9—10³/₄, 12—1³/₄ I Tysk, *Lassen*.
 — 9—11³/₄ Forber. Regning, *Bertelsen*.

Torsdag den 10de Juli.

- 9—10¹/₂ IV st. Græsk, *Neergaard*.
 — 9—10¹/₂, 12—1¹/₂ II Geografi, *Lassen*.
 — 9—11³/₄ Forber. Historie, *Skovgaard*.
 — 11—1 V Naturlære, *Bertelsen*.
 — 1¹/₄—2 III R Naturlære, *Tryde*.

Fredag den 11te Juli.

- 9—11¹/₂ V Latin, *Elmquist*.
 — 9—10¹/₂ IV Historie, *Wittrup*.
 — 9—10³/₄, 12—1³/₄ I Fransk, *Neergaard*.
 — 9—11³/₄ Forber. Naturhistorie, *Tryde*.
 — 12—1¹/₂ III Religion, *Skovgaard*.

Løverdag den 12te Juli.

- 8—9¹/₂, 11—12¹/₂ II Naturhistorie, *Tryde*.
 — 8—9³/₄, 11—12³/₄ I Geografi, *Lassen*.
 — 9—10¹/₂ III Fransk, *Skovgaard*.

Mandag den 14. Juli kl. 12 Meddelelse af Examens Udfald, Omflytning og Dimission. Derefter begynder Sommerferien, som varer til Fredag den 15de August, Førm. kl. 12.

Enhver, der har Interesse for Skolen og dens Gjærning, indbydes til at høre paa de mundtlige Prøver og deltage i Slutningsmødet.

Chr. Listov.

